

Mastergradsoppgave

Naturopplevelse med hund på friluftslivsturer

Aase Løken

MKØ210

Mastergradsoppgave i

Kroppsøving

2013

Avdeling for
Lærerutdanning

SAMTYKKE TIL HØGSKOLENS BRUK AV MASTEROPPGAVE

Forfatter: Aase Løken _____

Norsk tittel: Naturopplevelse med hund på friluftslivsturer _____

Engelsk tittel: Natureexperience with a dog in friluftsliv _____

Kryss av:

Jeg samtykker i at oppgaven gjøres tilgjengelig på høgskolens bibliotek og at den kan publiseres på internett i fulltekst via BIBSYS Brage, HiNTs åpne arkiv

**Min oppgave inneholder taushetsbelagte opplysninger og må derfor ikke gjøres tilgjengelig for andre
Kan frigis fra: _____**

Dato: 10.05.2013

underskrift

Forord

Jeg har hatt turhund i 17 år. Hunden har vært med på alt jeg har foretatt meg, fra fjellturer til seilturer eller ventende på klatreturer. Den har også fått være med i undervisning på friluftslivslinje ved folkehøgskole. Som en naturlig del av turene har den fått være med og elevene har fått håndtere den. Jeg har fått tilbakemelding på at elevene får en opplevelse av å gå på tur sammen noen, selv om det er et vesen av en annen art. De kan få en opplevelse av å kunne kommunisere selv om hunden ikke kommuniserer med ord. Hunden min har hatt kløv i sommerfjellet og trukket pulk om vinteren. I tillegg til å være et sosialt vesen, har den bidratt med å lette børen på overnattingsturer. Som hund i familiesammenheng ser jeg hvordan hunden engasjerer til skitur, sparketur og kos hjemme i stua. Den er et midtpunkt for barna og regnes med som en del av familien.

Grunnen til at jeg har valgt de aktuelle problemstillingene, er at jeg har sett at hunder som er med på tur får en egen rolle i «flokken». De blir tatt hensyn til, snakket med, får oppmerksomhet og tar fokus fra slit, strev og kulde.

Jeg vil gjerne takke mine informanter som stilte opp til intervju og som bidro til at jeg fikk data til å gjennomføre undersøkelsen min. Videre vil jeg takke min hovedveileder Idar Lyngstad for at han ville bli med inn i diskusjonen og gi meg påfyll til å skrive oppgaven. Takk også til Eivind Sæther for nyttige og inspirerende innspill, Ingeborg Fønstelién fordi hun ga meg tilbakemelding på oppgaven og Eirin Marie Bjørkvoll som leste korrektur.

Sist og ikke minst vil jeg takke til min gamle hund som var med meg i alt jeg foretok meg i 15 år. Uten den hadde jeg ikke hatt for forståelse til å utføre denne undersøkelsen. Ellers har min familie og den hunden vi har nå, bidratt med nye perspektiv på hunder som får være med på friluftslivsturer, samt gitt meg påfyll i form av fine skiturer når arbeidet med oppgaven har gått tregt.

Trondheim 10/5-2013

Aase Løken

Sammendrag

Denne undersøkelsen setter fokus på menneskers friluftsliv med hunden som følgesvenn. Jeg har sett at hunder tar fokus og oppmerksomhet, og har innflytelse på mennesker på friluftslivsturer. Jeg ønsker å se nærmere på dette fenomenet og har valgt ut to hovedproblemstillinger:

- 1) Hva er grunner for at mennesker har med hund på tur?
- 2) Hvilken innflytelse har hunden på naturopplevelse på friluftslivsturer?

Jeg har brukt halvstrukturert intervju som metode i studien. Jeg har intervjuet seks personer som har hund og som har den med på friluftslivsturer. Resultater og drøftinger en rekonstruksjon av meninger av data innhentet i intervjuene. Jeg har ståsted i fenomenologi og hermeneutikk og det har farget min utførelse av oppgaven.

Denne undersøkelsen viser at det er mange grunner for å ha med hund på tur. Jeg har laget tre kategorier for å gruppere disse grunnene. Disse kategoriene er instrumentelle grunner, sosiale grunner og psykologiske grunner.

Hundens innflytelse på naturopplevelse arter seg på ulike måter. Den kan tilføre både positiv og negativ naturopplevelse på friluftslivsturer. Resultatene mine viser følgende:

- Hunden er i sentrum for naturopplevelse når den gjør en jobb, eller forventes å utføre et arbeid ved bruk av sine sanser. Det kan være på jakt, til hundekjøring eller til gjeting.
- Hunden kan utgjøre en estetisk opplevelse i seg selv. Hunden i naturen kan utgjøre en naturopplevelse.
- Hunden kan også bidra på det sosiale feltet. Den kan være noen å oppleve og dele naturopplevelse med.
- Ved at informantene tar hensyn til hunden er den en premissleverandør for turen. Den er med å avgjøre hvor turen går, når de skal gå tur, hvor lang turen skal være eller turens innhold. Dette legger forutsetninger for naturopplevelse.
- Hunden tilfører en egen dimensjon til turen. Det å følge med på hundens sanseskarphet og se hva den foretar seg i naturen kan gi naturopplevelse.
- Hunden gjør informantene mer observante. Ved å forholde seg til en hund og ta hensyn til den blir sansene skjerpet og fokuset rettet mot hunden og det den gjør.
- Mennesker kan få negativ opplevelse ved at hunden er uoppdragen, at det er dårlig tilrettelegging for hunder i turområdet eller høye kostnader forbundet med hunder på tur.

Summary

Title: Natureexperience with a dog in friluftsliv

This investment focuses on people's friluftsliv with a companion dog. I have seen that dogs take focus and attention, and have impact on people in friluftsliv. I want to take a closer look at this phenomenon and have chosen two main questions:

- 1) What are the reasons for bringing a dog on hikes or skiing in the nature?
- 2) Which impact has the dog on natureexperience in friluftsliv?

I have used semi-structural interview in the study. Six persons have been interviewed. They all have dogs and bring them along in friluftsliv. The results and discussion are reconstructions of meanings collected through the interviews. I have based my investigation on phenomenology and hermeneutic, which have influenced my study.

This study shows many different reasons for bringing a dog on hikes and skiing in the nature. I have grouped the different reasons in three categories. These categories are instrumentell reasons, social reasons and psychological reasons.

The dogs impact on natureexperience have many angles. The dog can contribute to positive and negative experiences in friluftsliv. My results show the following:

- The dog is the main attraction of natureexperience when it does a job or is intended to do a job by using its senses. It can be in a hunting, mushing or herding situation.
- The dog can make an aesthetic experience in itself. The dog or the dog in nature can provide natureexperience.
- The dog can contribute to the social setting. It can be someone to explore and share natureexperiences with.
- How the informants consider the dog, makes it a premise provider in friluftsliv. The dog takes part in deciding where the hike goes, when it takes place, how long it should be or what the content of the hike should be. This is the basis for the natureexperience.
- The dog gives a new dimension to friluftsliv. To follow the dog and see what it does in nature may give a natureexperience.
- The dog makes the informants more observant. By taking the dog into account and being considerate, the senses are sharpened and the focus is on the dog.
- People may get negative experience as a result of ill-mannered dogs, bad arrangements for dogs in the naturearea or big expenses followed by bringing dogs on hikes.

Innhold	
Forord	
Sammendrag	
Summary	
Innhold	7
1 Innledning	9
1.1 Oppgavens oppbygging.....	10
2 Teori	11
2.1 Grunner for å ha hund og effekter av hundehold	11
2.2 Relasjonen mellom dyr og menneske	11
2.3 Naturopplevelse	12
2.3.1 Flyt.....	13
2.3.2 Naturopplevelse med hele seg.....	14
2.3.3 Naturopplevelse med hund.....	15
3 Metode	17
3.1 Kvalitativ forskningstilnærming	17
3.2 Vitenskapsteoretisk ståsted	17
3.2.1 Fenomenologi.....	17
3.2.2 Hermeneutikk.....	19
3.3 Det kvalitative intervju	20
3.3.1 Intervjusituasjonen	21
3.3.2 Forskerrollen.....	21
3.3.3 Førforståelse.....	21
3.3.4 Forholdet mellom intervjuer og informant.....	22
3.4 Før undersøkelsen	22
3.4.1 Utvalg.....	22
3.4.2 Intervjuguide.....	23
3.4.3 Prøveintervju.....	23
3.5 Gjennomføring	23
3.5.1 Forberedende informasjon.....	23
3.5.2 Gjennomføring av intervju.....	24
3.6 Databehandling	24
3.6.1 Transkripsjon.....	24
3.6.2 Meningsfortetting.....	24
3.7 Analyse av data	24
3.7.1 Troverdighet og pålitelighet.....	25
3.7.2 Overførbarhet og universalitet.....	26
4 Resultater	27
4.1 Presentasjon av informantene	27

4.2 Grunner for å ha med hund på tur.....	28
4.2.1 Instrumentelle grunner.....	28
4.2.2 Sosiale grunner.....	29
4.2.3 Psykologiske grunner.....	30
4.3 Hundens innflytelse på naturopplevelse.....	33
4.2.1 Turer med og uten hund.....	33
4.2.2 Naturopplevelse for informantene.....	33
4.2.3 Forutsetninger for naturopplevelse.....	35
4.3.4 Interaksjon mellom hunder og mennesker.....	36
4.3.5 Sansning og oppmerksomhet.....	38
4.3.6 Hunden som estetisk verdi.....	41
4.3.7 Hundens bidrag til spenning.....	41
4.3.8 Ytre faktorer	42
5 Drøfting.....	43
5.1 Grunner for å ha med hund på tur.....	43
5.2 Hundens innflytelse på naturopplevelse	44
5.2.1 Persepsjon.....	45
5.2.2 Mening.....	47
6 Avslutning.....	49
Litteratur.....	51
Vedlegg:	
1 Brev til hundeklubber med invitasjon til å delta i studien	
2 Brev til informanter med samtykke til å delta	
3 Brev fra Samfunnsvitenskaplig datatjeneste	
4 Intervjuguide	

1 Innledning

For mange er det å gå på tur i naturen en sterk og intens opplevelse. Å være underveis og se skiftningene i naturen i form av landskapet, lyset og personlige utfordringer, gir perspektiv på vår tilværelse. Naturopplevelse kan være en drivkraft når vi lever våre liv og søker mening. De kan representere kvaliteter og gi innhold til våre liv. Det kan gi en følelse av å høre til i naturen og være en del av noe større. I vår siviliserte verden har livene våre fått en todelt form, der jobb og fritid er adskilt (Tordsson 2010). Friluftsliv er benevnelsen på den naturkontakten mennesket søker i fritiden.

Med begrepet friluftsliv forstås den offisielle definisjonen av ordet. Det er i følge st. meld. nr. 39 2000-2001: «opphold og fysisk aktivitet i friluft i fritiden med sikte på miljøforandring og naturopplevelse». Der inngår ikke motorisert ferdsel i utmark og på vann, idrett (inkludert organisert trening), konkurranse- og prestasjonspregede aktiviteter og utendørsaktiviteter i hager, parker og urbane strøk. Friluftslivets egenverdi blir framhevet som den umiddelbare gleden ved selve friluftslivsaktiviteten, naturopplevelsene og muligheten til blant annet rekreasjon, avkopling og samvær med andre. Forskning viser at de fleste mennesker i Norge går på tur i naturen fra tid til annen (Wergeland 2009). Det er ulike grunner til dette. De viktigste hovedgrunnene er kontemplasjon med ro og harmoni, fysiske grunner med mosjon og sosiale grunner der man treffer andre mennesker.

Hunden kom inn som familiemedlem for ca. 100 000 år siden (Fine & Beck 2010). Hundens egenskaper som gjeter, vakthund, jeger eller medhjelper til jakt, og ikke minst egenskapen å kommunisere med mennesket, gjør den egnet til et nært forhold til mennesket. Hunden har kapasitet til å forstå menneskelige væremåter og observere våre reaksjoner, og har derfor blitt akseptert som familiemedlem. For mange har hunden blitt en trofast følgesvenn på friluftslivsturer.

Forholdet mellom mennesker og hunder kommer opp med jevne mellomrom i media i Norge. Det har vært stor fokus på hva som holder mennesker i aktivitet, og hunden bidrar på dette feltet. Artikler på nettet og i aviser, blant annet en kronikk i Aftenposten av Kaltenborn (2011) med tittel «hund er folkehelse», identifiserer hunden som en pådriver for å få folk ut og som en sosial kompanjong som bidrar til færre sykdomsbesøk hos legen. Ellers har hundekjøringsporten fått mediadekning på lengre løp som Femundsløpet og Finnmarksløpet.

Det er tidligere vært forsket endel på dyrs effekter på folks helse og velvære. I svenske folkehelsestudier vises det til at de aktiviteter som gir størst effekt på psykiske og fysiske helse, er naturbaserte aktiviteter der dyr inngår (Nordling 2001). Daglige lufteturer og samvær med hunden, bidrar til å øke den fysiske aktiviteten (Cutt et al. 2008, Christian et al. 2010, Owen et al. 2010, Hoerster et al. 2010 og Reeves et al. 2011). Kortvarige helseeffekter ved å klappe et dyr er lavere hjerterefrekvens og lavere blodtrykk hos både menneske og dyr (Wells 2010). Nærhet til dyr er beroligende og senker stress. Når det gjelder langvarige helseeffekter viser studier mindre allergi, mere sosial kontakt ved lufteturer og mindre ensomhet ved hundehold.

Hundens innflytelse på naturopplevelse har det ikke vært forsket særlig på. Naturopplevelse forstås som inntrykk som stimulerer sansene, setter følelsene i sving og fester seg som stemninger i kroppen. Naturopplevelse oppstår i samspillet mellom mennesket og naturen. Det kan være i ettertenksomme stunder på en stubbe, eller i fysisk aktivitet i bratte bakker opp mot et skar eller topp. I denne oppgaven vil jeg konsentrere meg om naturopplevelse der hunder inngår. Dette omhandler for eksempel lange fjellturer med en hund, hundekjøring, jegere som bruker hunden sin til jakt og de som lufter hunden på daglige turer i naturområder nært der de bor. Ferdselelen skjer i et naturmiljø som gir mulighet for at naturopplevelse kan oppstå. På bakgrunn av et potensielt bredt og nyansert bilde på hundens rolle som følgesvenn på friluftslivsturer har jeg stilt følgende hovedspørsmål i studien:

- 1) Hva er grunner for at mennesker har med hund på tur?
- 2) Hvilken innflytelse har hunden på naturopplevelse på friluftslivsturer?

1.1 Oppgavens oppbygging

I teorikapittelet beskriver jeg teori som danner grunnlaget for min undersøkelse.

Deretter kommer et kapittel som omhandler metoden jeg har brukt, og som gjennomgår mitt vitenskapsteoretiske ståsted. Kapittelet gir en beskrivelse av prosessen underveis i undersøkelsen min. I resultatkapittelet presenterer jeg informantene mine. Videre beskriver jeg resultatene i undersøkelsen. I drøftingskapittel blir resultatene drøftet i forhold til teori og vitenskapsteoretisk ståsted. I avslutningskapittelet gir jeg en sammenfatning av det jeg har kommet fram til, og peker på hva som kan være relevant å forske videre på innenfor problemområdet.

2 Teori

Dette kapittelet vil gi en oversikt over forskning og litteratur som danner grunnlag for problemstillingene mine. Det finnes lite forskning som går rett inn i kjerneområdet mitt. Jeg vil derfor ta med teori som bygger opp under problemstillingene fra ulike vinklinger.

2.1 Grunner for å ha hund og effekter av hundehold

En svensk undersøkelse viser at mennesket har hund av mange ulike årsaker (Nordling 2001). En av grunnene er å mosjonere i naturen og treffe mennesker. Her er allsidig aktivitet, naturkontakt og det sosiale ved å treffe mennesker og mosjon samlet i ett punkt. Videre er helsefaktorer viktige årsaker, der hundens positive effekt på barn, familie og helse betones. Følelsesfaktorer er også viktige faktorer og hundens evne til å gi varme og kjærlighet er vesentlig. Hunden er også viktig som selskap og sosial støtte. Videre er beskyttelse og trygghet vesentlig der hunden oppleves å gi dette. Aktiv naturkontakt er også en grunn og her betraktes hunden som en bro til naturen. Denne undersøkelsen viser at helseeffektene øker når man er aktiv sammen med hunden og har en positiv innstilling til hunden og dens nytte.

Undersøkelser fra Australia viser at hunden betraktes som en helsebringende venn gjennom stimulering til aktivitet (Christian et al. 2010). Hundeeiere som fikk større sosial støtte og motivasjon fra hunden, og de som hadde tilgang til en hundevennlig park i nærområdet, gikk mer på tur med hunden. Kognitive faktorer betyr ikke så mye for de som allerede lufter hunden sin men kan derimot være vesentlig for å inspirere de som ikke lufter hunden. En annen studie (Cutt et al. 2008) kommer fram til at hundeeiere ser på nabolaget som mer attraktivt, og verdsetter parker og naturområder høyere enn de som ikke har hund. Hundeeiere får mer sosial støtte fra familien for å utføre fysisk aktivitet og de opplever større samhold i nabolaget enn de som ikke har hund. De har også høyere skår for intensjon av å bedrive fysisk aktivitet opp i mot anbefalt nivå.

2.2 Relasjonen mellom dyr og menneske

Det er et veldokumentert fenomen at mennesker og dyr kan ha spesielle relasjoner som er forskjellige fra relasjoner mellom mennesker (Fine & Beck 2010). Menneskelige tanker, følelser og motivasjon åpner mulighetene for noen dyr å bli akseptert som kjæledyr. Underliggende mekanismer for denne relasjonen er mystikk av kommunikasjon mellom ulike arter. Folk blir fascinert av likheter og forskjeller og ønsker økt innsikt i samspill med dyr.

Mennesket har en forkjærlighet for søte valper, varme øyne og en kald snute. En mulig årsak til at denne relasjonen eksisterer kan være at mennesket har behov for å beskytte og bli beskyttet.

Denne spesielle relasjonen mellom dyr og deres eiere, blir betegnet som subjektiv (Sanders 2003 og Kuhl 2010). Kjæledyr vil derfor kunne ha en positiv innvirkning på mennesket i forhold til for eksempel identitet og vennskap (Sanders 2003). Det kan være en nær og følelsesladet relasjon mellom mennesker og deres hunder. Dyr kan innlemmes i familien og følelsesmessige bånd kan oppstå. Menneske- og dyrevennskap innebærer samspill og kontakt på oppførsel, følelser og tanker. Dyr kan også bidra til sosial støtte ved at det viser hengiven glede, er ikke-dømmende og ikke-kritisk. Lek er en form for samvær der dyr og mennesker tilpasser seg hverandre og har felles glede. Delt fokus og øyekontakt er viktig for kontakten. Det er en vanlig form for ikke-verbal kommunikasjon at hunder søker etter eierens fokus eller hvor man ser. Samhandlingen mellom ulike arter har mange likehetstrekk med menneskelige relasjoner, men den største forskjellen er at det foregår uten vanlig bruk av ord. Sanders (2003) argumenterer for at ord ikke er en begrensning for felles opplevelse og erfaringer som man ofte har med dyr. Kuhl (2011) fremhever at hunder er sosiale og unike vesener. I et samspill mellom hundekjører og hundene kan for eksempel noen typiske trekk ved denne relasjonen framheves som nært kjennskap til hundene, hundene har unike karakterer, å vise respekt for hundene, toveis kommunikasjon mellom mennesker og dyr, et forhold bygd på tillit, samhørighet og læring.

2.3 Naturopplevelse

Naturopplevelse som begrep er positivt ladet, og det blir i dag brukt med stor selvfølge uten noen nærmere forklaring (Gurholt 2010). Opplevelse som anvendt begrep har imidlertid en kort historie. Det ble først tatt i bruk som ord i 1870-årene. Ordet kan spores tilbake til tysk «Erlebnis» eller «Erleben». Det hadde sin dansk-norske versjon i oppleven i betydning av «stadig at leve når noget skjer» (Gurholt 2010, s. 192). Opplevelse kan spores tilbake til de romantiske forfatternes behov for å beskrive følelser og uttale sine dypeste tanker.

«Naturerlebnis» opptrer ikke som begrep i disse tidligste kildene. Sannsynligvis har det sitt utspring i den romantikkens begeistring for naturens egenverdi (Gurholt 2010). Så seint som i årbøker fra 1968 fra Den Norske Turistforening blir naturfølelse eller naturtrang brukt der vi i

dag ikke vil nøle med å bruke naturopplevelse. Naturopplevelse som fenomen blir beskrevet av Gurholt med følgende ord: «Slik blir opplevelse uttrykk for intense øyeblikk av følt, subjektiv eksistens som tillater den enkelte å være følelsesmessig fristilt historiske og materielle betingelser for et avgrenset tidsrom.» (Gurholt 2010, s. 195). Tordsson har også satt sine ord på begrepet naturopplevelse: «Naturopplevelse handler nettopp om å erfare tingene slik de spontant ter seg for den enkelte, når hun eller han åpner alle erkjennelsesveier.» (Tordsson 2010, s. 289).

Opplevelse betegner subjektiv erfaring. Det er subjektiv eiendom som er meningsfull og betydningsfull for mennesker og som oppsluker dem med «hud og hår» (Sletterød 2012). Opplevelse oppstår hos den enkelte i øyeblikket. Den kan gjenkalles og bringes tilbake i erindringen ved enkle sanseuttrykk som lukt, lyd, en bevegelse eller et synsbilde. Erindringen er som en skygge av samme opplevelse, ifølge Sletterød. I etterkant kan erindringen av en opplevelse være viktigere enn selve opplevelsen underveis (Løvoll 2012). Det er gjerne faktorer som entusiasme, interesse og engasjement som spiller inn på hvordan vi husker en opplevelse, mens faktorer som lykke, velbehag og tilfredshet er fremtredende i opplevelsesøyeblikket.

Naturopplevelse gir påfyll av energi, og for mange er disse inntrykkene grunnen til at mennesket søker seg mot en nær naturkontakt (Løvoll 2012). Vistad (2011) beskriver at den gode turen har effekter på mennesker. Den kan gi indre og ytre fred og ro, avstressing, stillhet, sjelefred, balsam, meditasjon og refleksjon.

2.3.1 Flyt

I følge Csikszentmihalyi (1990) er mennesket lykkeligst når det er i flytopplevelse. Typiske trekk ved tilstanden flyt er at utfordringer og erfaringer tangerer hverandre. Det vil si at en bruker sine kunnskaper maksimalt og en glemmer seg selv, tid og sted. Det er fokus på aktiviteten og en kan få en følelse av å være en del av noe som større enn deg selv. Flyt kan være korte øyeblikk eller ha lengre varighet. Naturbaserte aktiviteter kan gi flytopplevelse i en relativt stor del av tiden en bruker på dette (Miljøverndepartementet 2008).

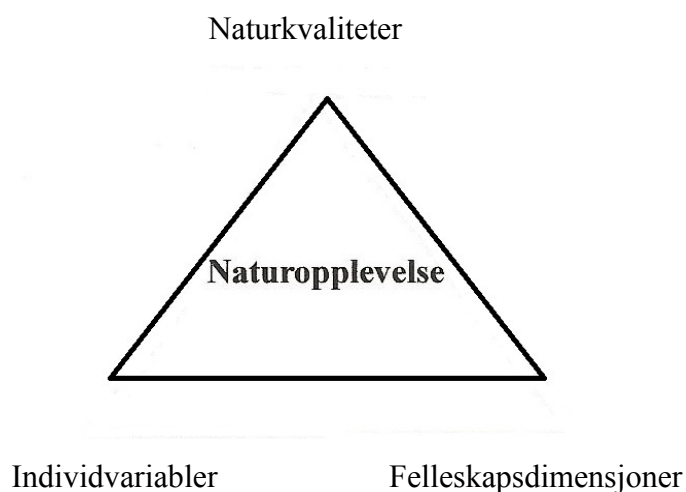
I følge Csikszentmihalyi (1990) er det ikke noen sammenheng mellom ytre omstendigheter som helse og penger, og lykkelige øyeblikk. Det er en indre følelse som er spesiell og unik for den enkelte. Eksempler der flyt kan oppstå kan være en skikjører i løssnø, en hundekjører som

er underveis eller en snørekjører med hund. Flyt handler om mestring og deltakelse, å få kontroll over livet og å bestemme innholdet selv. Flyt oppstår med indre harmoni i kroppen, i følge Csikszentmihalyi (1990). Meningsdannelse er en prosess der det skapes orden i sinnets innhold gjennom å integrere handlingene i en samlet flytopplevelse.

Løvoll og Vittersø (2012) kritiserer forutsetningene for flytopplevelsens følelse av lykke- og mestring, og interesse. I stedet for å ligge i skjæringspunktet mellom ferdigheter og utfordring har forskning vist at de oppstår når ferdighetene er større enn utfordringene. Det er altså med overskudd av erfaring og kunnskap at lykke- og mestringsfølelse oppstår. Følelse av interesse, oppstår derimot når ferdighetene er lavere enn utfordringene og at det er noe å strekke seg etter.

2.3.2 Naturopplevelse med hele seg

Naturopplevelse engasjerer hele mennesket. Emosjoner og sanser flyter i ett i opplevelse av sterke naturøyeblikk. Kropp, natur og omgivelser utgjør et hele for mennesket (Miljøverndepartementet 2008). Sæther (1990) har satt opp følgende teoretisk modell for naturopplevelse:

Figur 1. Modell for hovedtrekk ved naturopplevelse.

Figuren viser at naturopplevelse preges av naturkvaliteter, individvariabler og fellesskapsdimensjoner. Naturkvaliteter som utgangspunkt for naturopplevelse kan være estetiske naturkvaliteter, naturen som utfordring, naturen som livgivende eller værforhold.

Individvariabler kan være å oppleve og reflektere over natur, naturopplevelse som følelsesmessig og kognitivt anliggende, tidligere erfaringer, variasjoner i mottakelighet eller begrensninger i uttrykksformen. Forsterkning av naturopplevelse gjennom felleskap, kan være verdiskapning i sammenheng med sosiale kvaliteter og former for kommunikasjon som kan berike relasjonen.

Hvilket fokus den enkelte har i opplevelsestidspunktet er farget av ulike interesser og forforståelse av fenomenet. Naturopplevelse kan preges av alle tre kategorier i ulik grad. I følge Sæther (1990) er det for voksne sosiale- og individforutsetninger som dominerer, mens det for barn er naturkvaliteter som gjør størst inntrykk ved naturopplevelse.

Løvoll (2012) framhever at ulike typer oppmerksomhet påvirker naturopplevelse. Fascinert oppmerksomhet er der naturelementer viser seg spontant. Det kan være i møte med flora, fauna eller opplevelse som ikke er planlagt. Oppmerksomt nærvær er oppgaver som krever energi og konsentrasjon. Det kan være aktiviteter underveis som å fyre opp et bål, gå på ski eller øving på noe man ikke kan. Flytopplevelse er opplevelse man får når man er oppslukt i det man gjør. Det kan være spesifikke aktiviteter for den enkelte. Det er opplevelse som gir energi. For at mennesker skal ha disse ulike opplevelsene på bakgrunn av oppmerksomhet, må det ligge et fundament av tilfredsstillende av grunnleggende psykologiske behov. Hvis ikke disse er tilfredsstillende, vil all energi gå til å tenke på for eksempel mat ved sultfølelse, varme dersom man er kald eller søvn om man er trøtt.

2.3.3 Naturopplevelse med hund

Waalder (1993) setter perspektiv på hvordan hundekjøring bidrar til menneskers naturopplevelse. Waalder påpeker at det kan ligge en relasjon mellom mennesket og dyr som kan ha påvirkninger på humør og innstilling til naturopplevelse. Waalder har særlig undersøkt folkehøgskoleelevers naturopplevelse og sier at «Elevenes egen kontakt med hundene bedrer humøret og mottakelighet for naturiaktakelser» (Waalder 1993, s. 112). Han utdyper videre ulike faktorer som kan påvirke hundekjørerens oppmerksomhet og opplevelse av natur. Det kan være relasjonen eller kontakten mellom mennesker og hunder. Det kan være hundekjørerens nytte av hundene, hundekjørerens tolkning av hundenes reaksjoner på naturstimuli eller det opplevelsestilfanget som ligger i mestring av ferdsel med hundespann. Det kan også være individets forutsetninger for å oppdage og oppleve natur i sammenheng med hundekjøring.

Prestbakmo (2005) påpeker at friluftsliv er en viktig drivkraft for konkurransedeltakelse i langdistanseløp i hundekjøring. Gode friluftslivskunnskaper ligger som et fundament ved utøvelse av hundekjøring. I følge Prestbakmo kan naturopplevelse være en årsak til at man søker seg til friluftsliv. Naturen er arena for løpene og naturopplevelse trenger seg på, gjennom lange etapper i naturomgivelser.

3 Metode

3.1 Kvalitativ forskningstilnærming

I studien er det benyttet en kvalitativ forskningstilnærming. Hensikten er å få fram informantenes egne levde erfaringer, opplevelser og synspunkter, og samtidig bidra til å gi ny kunnskap og innsikt om naturopplevelse med hund på friluftslivsturer (Gurholt 2005). Denne kvalitative tilnærmingen har en eksplorerende karakter, der studiens empiri er med på å forme det endelige produktet. Fra å bevege meg fra et stort felt som omfatter hunden og mennesket på friluftslivsturer har jeg snevret inn materialet til noen sentrale hovedproblemstillinger.

3.2 Vitenskapsteoretisk ståsted

Min studie er forankret vitenskapsteoretisk i fenomenologi og hermeneutikk. Fenomenologien undersøker menneskers livsverden ved å se det fra menneskets egen situasjon, og hermeneutikken søker å fortolke delene og helheten og forstå fenomenene.

3.2.1 Fenomenologi

Fenomenologi beskriver allmenn menneskelig erfaring og ulike fenomener forstås ut ifra aktørenes egne perspektiver. Fenomenologi har som formål å lære oss å se verden på nytt med forbauselse ved at vi stiller med åpne sinn og nullstiller oss for fordommer og bestemte formeninger. Den søker ikke å finne en absolutt sannhet i fenomener som opptrer, men å beskrive dem sånn vi opplever dem (Thøgersen 2004). Merleau-Ponty (1994), grunnleggeren av kroppens fenomenologi, poengterer at hele kroppen tas i bruk som sanseverktøy uten å skille mellom bevissthet og kropp. «Mennesket er en relasjonell skikkelse, vår kropp er ikke sluttet om seg selv, men overskrider sine grenser og innbefatter også det som ”omgir” oss.» (Bischoff 2012, s. 25). For Merleau-Ponty innebærer det at for eksempel en nål og saks som brukes med hendene kan oppleves som en forlengelse av kroppen. Tordsson (2010) beskriver naturopplevelsen i et fenomenologisk perspektiv som: «Fenomenologien prøver dermed, enkelt sagt, å finne et språk for å granske det vi i hverdagen kaller «opplevelser». Dermed kan vi skjerpe blikket også for hva naturopplevelse innebærer og betyr for den enkelte.» (Tordsson 2010, s. 288). Noen sentrale begreper innen fenomenologien er livsverden, persepsjon og mening. Disse forklares kort her:

Livsverden

Livsverden er den verden vi lever i og den er levende nærværende i vår persepsjon (Bengtsson & Løkken 2004). Livsverden er der før all analyse. Livsverden er betingelser for all læring og ureflektert bakgrunn for menneskers daglige handlinger og erfaringer. All erkjennelse finner sted på bakgrunn av menneskers livsverden (Thøgersen 2004). Gjennom persepsjon avdekkes sedimenterte av mening og de blir til erfaringer i livsverden (Merleau-Ponty 1994).

Merleau-Ponty (1994) mente at forskning må være forankret til menneskers livsverden. Forskerens persiperende tilstedeværelse og erfaring er alltid preget av konteksten i form av historiske, kulturelle og sosiale faktorer. Forskerens innlevelse og førforståelse av fenomenet som studeres er viktig. Bevissthet, opplevelser, begreper og teorier er rotfestet i livsverden. Verden er alltid uferdig og derfor kan vi lære av situasjonene. Levende kroppssubjekt bidrar til å gjøre forskning meningsfull (Bengtsson & Løkken 2004).

Persepsjon

Persepsjon er forankret i menneskenes kroppslige handling. Tingenes identitet henger sammen med hvordan tingene fremtrer for mennesket i persepsjonen (Thøgersen 2004). Persepsjon er å åpne seg for tingenes betydninger og oppfatte den iboende mening i de sansede fenomener. Tingene er der allerede og vi kan sanse dem umiddelbart. Persepsjon er hverken aktiv eller passiv, men den er knyttet til menneskets åpenhet og menneskets engasjement i tingenes betydning. Persepsjon er ny konkret mening, norm eller verdi som oppstår i samspill med tidligere erfaring (Bengtsson og Løkken 2004).

Persepsjonen har en tendens til å organisere observasjoner i helheter, der helheten er større enn delene (Merleau-Ponty 1994). Fenomenene trer fram fra bakgrunnen når de persepiertes. Naturen åpenbarer seg gjennom persepsjon.

Mening

Merleau-Ponty (1994) relaterer mening til menneskelig retning i verden. Mening er gitt i forhold til menneskets væren-til-verden (Merleau-Ponty 1994). Menneskers adferd er basert på meningsfull kroppslighet som er rettet mot verden. «Det er der, fordi hver eneste handling, hver eneste gestus, innstifter en forskjell og bevirker en endring i nåværende situasjon. Det er derfor ingen eksistens, som ikke uttrykker noe, for fenomenologisk sett er eksistens lik med å uttrykke seg.» (Thøgersen 2004, s. 125)

Mennesket overgår ting, fordi vi er undrende og forstående og ikke minst spørrende om vår egen eksistens (Tørgersen 2004). I følge fenomenologien er refleksjon satt i en umiddelbar opplevelse av verden. Refleksjonen kan munne ut i en historisk formidlingssammenheng i form av tale eller skrift.

Bischoff beskriver ulike situasjoner der fenomenologien er velegnet for å nærme seg friluftsliv; «De komplekse kroppslige, opplevelsesmessige og relasjonelle sidene ved menneskers friluftsliv. Opplevelsesøyeblikkene, menneskers handlinger og meningsdannelse i konkrete situasjoner i naturen.» (Bischoff 2012, s. 25).

3.2.2 Hermeneutikk

Jeg har brukt hermeneutiske prinsipper i denne studien. Hermeneutikken søker å tolke og forstå helheten i en situasjon eller tekst. Gjennom å gjøre ting tilgjengelige kan hermeneutikken gi økt forståelse gjennom tolking. Hermeneutisk filosofi beskriver erfaringenes veg. Noen sentrale begreper i hermeneutikken er hermeneutisk selvrefleksjon, horisont, dialog og hermeneutisk sirkel og tolkning og forståelse. Disse forklares kort her:

Hermeneutisk selvrefleksjon

Hermeneutikk setter forskeren i en kontekstuell situasjon (Ulleberg 2013). Førforståelsen av det studerte fenomenet er en forutsetning og preger tolkningsprosessen. Bakgrunn av erfaring, innsikt, historie og samtid preger den fortolkningen som gjøres. Refleksjon av forskeren på egen innflytelse og førforståelse i forskningsprosessen er vesentlig. Hermeneutikken setter perspektiv på historiens fortid, nåtid og fremtiden. Gadamer (1997) vil gjennom hermeneutikken unngå at forskeren blir objektiv og distansert til sin forskning.

Horisont

Forskeren har sin bakgrunn og forståelse av fenomenet, mens leseren har sin bakgrunn og kontekst. Både forskeren og leserne innehar på denne måten ulike horisonter (Ulleberg 2013). Mening oppstår i disse horisontene, men det legger også begrensninger i hvilken grad dette kan skje. Ved en horisontsammensmelting blir leseren revet med i teksten som i leken.

Dialog

Gjennom leserens dialog med intervjuet eller teksten, dannes mening. Denne dialogen blir beskrevet som en lek der forhåndsoppsatte spilleregler danner rammen for leken. Lesing av en tekst kan ses på som en «oversettelse» av leseren. Gadamer (1997) mener at språkets form og innhold ikke kan isoleres, men at det utgjør en del av meningsdanningen.

Den hermeneutiske spiral

Hermeneutikken har fokus på å se de ulike delene i teksten eller et intervju for seg, og sette de sammen til en fornyet helhet (Lyngstad 2012). Delene og helheten ses på i lys av gjensidig forforståelse og fortolkning. Dette kan beskrives som en spiralbevegelse som fører meningen tilbake mot utgangspunktet, sånn at det kan gi en ny tolkning av problemstillingen. Dette kan ses på som en rekonstruksjon av meninger der oppfattelse og forståelse av leserens og tekstens horisonter viser seg. Prosessen er uendelig (Gadamer 1997) men stopper gjerne når det foreligger en indre logikk. Sannheten som filosofien søker er alltid i bevegelse og utviklingsbar. Innenfor samfunnsvitenskapene er sannheten aldri sluttdefinert.

Tolkning og forståelse

Tolkning av intervjuene kan gi en utførlig beskrivelse der meninger av ulik verdi blir presentert. Hver tolkning innehar en fornyelse og kreativitet gjennom forskeren. Gadamer (1997) knytter estetikk, kunst og historie til hermeneutiske fortolkninger. Tolkningen går ut over det umiddelbare gitte og beskriver forståelsen gjennom å frembringe nye forskjeller og gi teksten utvidet mening (Kvale 1997).

3.3 Det kvalitative intervju

Jeg ønsker å gå i dybden og finne ut noe om naturopplevelse med hunden som følgesvenn. For å kunne gjøre dette tar jeg i bruk halvstrukturert intervju. I et halvstrukturert forskerintervju samler jeg inn data om meninger og oppfatninger mennesker har om denne problemstillingen. Resultatene har et subjektivistisk perspektiv (Kvale og Brinkmann 2010). Informantene kan ha ulike meninger om det samme fenomenet. Det eksisterer ikke en eksakt fasit og nettopp mangfoldet av meninger utgjør perspektiv på problemstillingene. Gjennom tolkning av intervjudata har jeg laget en rekonstruksjon av data innenfor en teoretisk ramme. I

rekonstruksjonen er delene satt sammen til en fornyet helhet. Data fra de ulike informantene inngår i helheten.

3.3.1 Intervjusituasjon

Intervjuet er en tilnærmet normal samtale mellom to mennesker. Likevel skiller forskerintervjuet seg ut med at det ligger det en plan og et formål til grunn for undersøkelsen. Forskeren styrer samtalen gjennom tema og spørsmål på intervjuguiden. Selve intervjuguiden er veiledende, og utdyping av tema er mer interessant enn de enkelte spørsmålene i seg selv. Intervjuguiden inneholder både spørsmål om fakta og mening. Spørsmålene er gjerne korte med oppfølgingsspørsmål. Det er gjerne innledningsspørsmål og en avslutning. I etterkant av intervjuene har informantene fått fortelle hvordan de opplevde intervjusituasjonen.

3.3.2 Forskerrollen

I kvalitativ forskning er forskeren til stede og sentral i hele prosessen. Forskeren lager data sammen med informanten i intervjusituasjonen. Det er jeg som forsker, som utarbeider problemstillinger og lager intervjuguide. Det er også jeg som gjennomfører intervju, transkriberer og analyserer data. Forskeren er derfor involvert i alle prosessene i forskningsprosessen. Selv om forskeren bidrar subjektivt i undersøkelsen, er det viktig å gjengi det som blir sagt så objektivt og så nøyaktig som mulig. Refleksjon over egen involvering og førforståelse inngår i hele prosessen.

3.3.3 Førforståelse

Jeg som forsker vil påvirke og farge oppgaven min. Jeg har en førforståelse og erfaring med problemområdet som danner mitt referansenivå i forhold til informantenes erfaringer. Jeg har sosial, kulturell og historisk erfaringsbakgrunn. Min bakgrunn sier noe om hvorfor jeg har valgt metoden og de ulike problemstillingene.

Jeg har lang erfaring med friluftsliv og bruk av hunder på tur. Bakgrunnen min gjør at jeg kan sette ulike problemstillinger og detaljerte nyanser om temaet på dagsorden. Bakgrunnen kan være med å berike forskningen. Inngående kjennskap til et forskningsfelt er en forutsetning for kunne gå i dybden i et felt. Jeg kan på den annen side være for sterkt farget av min bakgrunn. For eksempel kan mitt ståsted være med å bidra til at jeg ser mer positivt på hundehold enn det jeg burde.

3.3.4 Forholdet mellom intervjuer og informant

Forholdet mellom intervjuer og informant er nært og på en måte kollegialt i denne undersøkelsen. Det er likevel ikke sånn at forsker og informant er likestilt. Jeg innehar rollen som forsker først og fremst og jeg fører informanten til de aktuelle temaene. Jeg som forsker har en agenda for intervjuet.

3.4 Før undersøkelsen

3.4.1 Utvalg

Jeg sendte brev til ulike jeger- og fiske foreninger og hundeklubber der jeg beskrev prosjektet mitt og appellerte til å være med. Jeg fikk 10 svar fra personer som ville stille opp på intervju. Av disse ble tre valgt ut. Videre fikk jeg tips om tre ulike personer via bekjente. Disse kunne være nyttige for mitt prosjekt og alle disse informantene sa «ja» umiddelbart.

Jeg valgte informanter i forhold til mangfold av aktiviteter der hunden er med som følgesvenn på tur i naturen. Det ble en person som drev med hundekjøring, en med jakthund, en som har gått langturer med hund, to som har trent lydighet og spor, og en som går turer i marka med hunden. De fleste har drevet et variert friluftsliv med småturer, skiturer og turer i fjellet om sommeren og vinteren. En av informantene har hatt hund bare ett år, ellers har de fleste lang erfaring med hund. Informantene er spesifikt plukket ut med det for øyet at de er aktive brukere av natur samt at hunden utgjør et viktig element i deres friluftsliv. Deres interesse og bakgrunn vil derfor få fram hunden i friluftslivet.

Alle informantene har mellomstore eller store hunderaser. Dette er gordonsetter, labrador, bordercolli, malamute og alaskan husky. Felles for denne hundestørrelsen er at de er greie å ta med på turer i naturen. De er store nok til å bidra med hjelp til å bære eller trekke og de har lange nok bein til at de fungerer bra når marka er kupert og snølagt.

I utvalget mitt var det fem kvinner og en mann. Det var bare kvinner som svarte på henvendelsen via hundeklubber. Dette kan farge oppgaven min i en «kvinnelig» retning. Det kan hende at resultatene i studien hadde sett annerledes ut med en større mannsandel. Dette blir imidlertid ikke belyst i oppgaven.

3.4.2 Intervjuguide

Intervjuguiden er et hjelpemiddel for forskeren under intervjuet. På intervjuguiden har jeg definert noen tema og notert en rekke spørsmål som er dekkende for temaene. I denne studien ønsket jeg å kartlegge hundeholdet og finne grunner for å ha med hund på tur. Jeg ønsket også å kartlegge menneskers naturopplevelse og belyse naturopplevelse med hund på tur.

For å nå disse temaene stilte jeg en rekke spørsmål. Noen var lette og ga direkte svar som for eksempel hvilke grunner er det for deg å ha med deg hund på tur? Andre spørsmål var vanskeligere å svare på. Begrepet naturopplevelse er omfattende og jeg hadde flere innfallsvinkler for å belyse temaet. Det var blant annet spørsmål som handlet om informantenes forhold til naturopplevelse, hva det gir, når man får det og faktorer som utløser naturopplevelse. For å nærme meg temaet om naturopplevelse med hund stilte jeg spørsmål om hundens innflytelse på turer og opplevelse, hundens innflytelse på oppmerksomhet, nytteverdi av hunden på tur og bruk av sanser.

3.4.3 Prøveintervju

Jeg gjorde et prøveintervju før selve undersøkelsen tok til. Dette ga mulighet til å øve på intervjusituasjonen samtidig med at intervjuguiden ble testet ut. I etterkant reflekterte jeg over hvordan intervjuet forløp.

En ting som ble klart for meg i løpet av prøveintervjuet var at naturopplevelse er et diffust begrep. For å fange opp dette bedre ble noen spørsmål på intervjuguiden kuttet ut mens andre spørsmål ble lagt til. Forholdet mellom informantene og deres hunder kom opp som en vesentlig faktor når det skulle forklares hvorfor hunden er med på turer. Dette temaet fikk derfor større oppmerksomhet under de påfølgende intervjuene enn først tenkt.

3.5 Gjennomføring

3.5.1 Forberedende informasjon

Oppgaven ble meldt inn til personvernombudet for forskning, norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste (NSD). Informantene fikk et brev med informasjon om prosjektet samt

samtykkeerklæringsbrev i forkant. Selve samtykket gav de da vi møttes. Tid og sted ble avtalt individuelt med informantene.

3.5.2 Gjennomføring av intervju

Intervjuene ble gjennomført hjemme hos informantene. Det var en avslappet og rolig stemning. Informantene snakket lett uten at båndopptakeren ble noe forstyrrende element. I forkant ble informantene informert om formålet ved undersøkelsen og jeg fortalte litt om bakgrunnen min. Videre ga jeg en gjennomgang av de ulike temaene for intervjuet. I stor grad gikk jeg gjennom intervjuguidens spørsmål i løpet av intervjuet. Etterpå ble informantene spurt om hvordan de opplevde intervjusituasjonen. Jeg fikk også anledning til å møte informantenes hund eller hunder og se litt av interaksjonen informantene hadde med sine hunder. Jeg hadde intervjuene med jevne mellomrom noe som ga tid til å transkribere og fundere på mine inntrykk mellom hvert intervju.

3.6 Databehandling

3.6.1 Transkripsjon

Transkripsjonen av intervjuene ble gjort umiddelbart etter hvert intervju. Jeg brukte dataprogrammet Nvivo til å transkribere intervjuene fra lydfil til tekst. Intervjuene ble skrevet på bokmål selv om dialekt ofte var brukt. De ble også skrevet sånn at de skulle være lette å lese med punktum, komma og kortere setninger. Gjentakelser og pauser med «mm», eller samtykkende «ja» fra meg ble for en stor del utelatt. Dette for at teksten skulle bli mer lesbar.

3.6.2 Meningsfortetting

Jeg ga ulike tema hver sin farge på utskriftene fra intervjuene. Samhørende tema ble knyttet sammen og innholdet ble forkortet i form av meningsfortetting. Intervjudata er gjengitt i form av sitater og fortattede meningsreferater i resultatdelen av oppgaven.

3.7 Analyse av data

Under intervjuene ble deler av analysen gjort ved å stille spørsmål som var direkte knyttet til problemstillingene. Det var imidlertid ikke alltid at spørsmålene ble direkte besvart og jeg har måtte fortolke endel svar fra ulike vinkler for å bruke dem i resultat- og drøftingsdel. Under

analysen og i drøftingsdelen er mine vurderinger av empirien tolket. Den hermeneutiske spiral ble tatt i bruk i denne prosessen. Jeg ønsket å presentere resultatene mine i temaer. Jeg har derfor sett på intervjuene og plukket ut de delene som passer sammen fra hvert intervju. Disse delene ble satt sammen til en fornyet helhet der innhold og mening med liknede tema blir presentert. Ved å sette perspektiv på når en får naturopplevelse, hva det gir og hvordan det kjennes for den enkelte, styrkes bakgrunnsinformasjon for hundens innflytelse på naturopplevelse. Gjentatte gjennomlesninger og høring av lydfiler har ført flere meninger inn i helheten. Resultatdelen fremstår som en rekonstruksjon av meninger sortert i ulike kategorier og tema. I drøftingsdelen har jeg trukket inn teori og min egen forståelse av de studerte fenomenene.

3.7.1 Troverdighet og pålitelighet

I hverdagslivet blir troverdighet og pålitelighet stadig vekk brukt i sammenheng med hva som er sant eller reelt (Kvale & Brinkmann 2010). I denne oppgaven har det vært en prosessvalidering i den forstand at jeg i alle faser av studien har reflektert over i hvilken grad det jeg har kommet fram til er troverdig og til å stole på. Å validere denne oppgaven blir å kontrollere det som blir brukt av teori, metodevalg, handverksmessig gjennomføring, intervjudata og analyser, og se om det fremstår som troverdig og pålitelig. Prosessen er beskrevet i dette kapittelet. Den er holdt åpen og transparent med tanke på å følge fremgangsmåten og vurderingene gjort underveis.

Kriteriene for utvalget gir muligheter til å belyse mangfold og variasjon innen det aktuelle problemområdet. Det er alltid en vurdering hvorvidt informantene snakker oppriktig og gir utfyllende opplysninger. Sensitive tema kan bidra til at informanter holder igjen fortellinger eller meninger. Informantene kan også ha en oppfattelse som ikke stemmer med vanlige fakta eller vurderinger. Et halvstrukturert intervju får informantene til å reflektere og bevisstheten rundt et tema kan øke i løpet av et intervju. Det kan derfor komme endringer av forklaring i løpet av intervjuet.

De uttalelsene informantene har kommet med er gjengitt så nøyaktig som mulig i resultatdelen. Det er brukt sitater fra intervjuene for å gi informantene en stemme. Informantene fikk lese utskriften av intervjuet og mulighet til å gi kommentarer om uttalelsene deres stemte med hva de mener. Det var ingen som hadde innsigelser.

Hele forskningsprosessen er påvirket av min førforståelse. Det er via meg og i møte med mine informanter at denne studien har blitt til. Selv om jeg som forsker farger studien er det informantenes livsverden som blir gjengitt.

3.7.2 Overførbarhet og universalitet

Denne studien følger en naturalistisk generalisering basert på personlige erfaringer (Kvale & Brinkmann 2010). Det kan være stilltiende eller uttalt eksplisitt kunnskap om hvordan fenomener arter seg. Det er kunnskap som gir forventninger heller enn formelle forutsigelser. Målet for generaliseringen i denne oppgaven er å studere det som kan finnes ved å vise mangfold av det som eksisterer (Kvale 1997). Til en viss grad kan et mål også være å studere det som er typisk, vanlig og allment i tilsvarende kontekst.

Data i studien kan ha en universell dreining der mennesker som er i samme situasjon kan kjenne seg igjen. Personlige meninger er sammenliknet hos flere informanter. Når disse uttalelsene samsvarer, styrker dette studiens universalitet.

Denne studien gjelder først og fremst de som har hund eller vurderer å skaffe seg hund og mennesker som samtidig liker å gå på friluftslivsturer. Resultatene er presentert i et subjektivistisk perspektiv der ulike synspunkter kommer fram. Mangfoldet av svar som blir presentert kan også gi nye og utvidete perspektiver på hund på friluftslivsturer.

4 Resultater

I det følgende kapitlet vil jeg først introdusere mine informanter. Videre vil jeg utdype resultatene jeg har kommet fram til i forhold til mine problemstillinger: 1) Hva er grunner for at mennesker har med hund på tur, og 2) hvilken innflytelse har hunden på naturopplevelse på friluftslivsturer?

4.1 Presentasjon av informantene

Informantene har forskjellig innfallsvinkel til hund på friluftslivsturer. De fleste informantene går daglige turer i naturen med hunden. Det er noen som bruker hunden til dressur, spor eller jakt. En har hunder til hundekjøring og en har brukt hunden på langtur i flere måneder. En har nettopp fått hund mens de andre har hatt hund i mange år.

Trine er i 40 årene. Hun har en bordercollie-blanding på 6 år. Hun trener spor og lydighet med hunden. De går daglige lufteturer i marka og turer med familien i helgene. Trine gikk til anskaffelse av hund fordi hun er glad i hunder og ville ha en familiehund. Hun ville også ha en hund hun kunne arbeide med og som kunne være med på friluftslivsturer. Trine har vokst opp med bordercollier som har vært aktivt i bruk som gjeterhunder.

Lise er i 50 årene. Hun har en gordonsetter og bruker hunden aktivt til fuglejakt. Hun kaller turer for trening og de er sesongbestemt etter jaktperiodene. Resten av året blir hundene luftet. Lise har holdt på med fuglehunder i 25 år. Hun valgte gordonsetter fordi den passer godt til hennes måte å drive jakt på. Hun har som regel 2 eller 3 hunder.

Hilde er i 40 årene. Hun har en husky på 3 år som hun fikk for ett år siden. De går daglige turer i marka sammen. Hun har ofte kløv på hunden sin når de er ute på tur. Hilde har fått hunden fra en omplasseringsentral for hunder. Hun ville ha en hund som var stueren og som kunne ligge hjemme når hun var på jobb.

Petter er i 50 årene. Han har 15 alaskan huskyer. Han har holdt på med hundekjøring i 25 år. Petter kjører med hundene tidlig om morgenen 3-5 dager i uka. Han er også på fjelltur med hundene om vinteren og på sommeren. Han valgte alaskan husky fordi de er passelig hardføre med tykk nok pels for vinteren og er lydhøre overfor ham.

Marit er i 40 årene. Hun har en ett år gamle labrador retriever. De går daglige turer i marka og trener litt spor. Marit har hatt en tilsvarende hund som ble 13 år. Etter 2 års pause fikk hun den hun har nå. Hun valgte labrador retriever fordi det er en sosial og mild hund som er lett å dressere og som liker folk.

Johanne er i 20 årene. Hun har hatt en malamute og vært på lange turer med hunden. Familien har hatt ulike hunder før hun fikk sin egen. Hun ønsker seg en ny malamute som trives med lange turer om vinteren, som tåler å ligge ute når det er kaldt og kan trekke tung pulk.

4.2 Grunner for å ha med hund på tur

Hver enkelt informant har ulike grunner for å ha med hunden på tur. Bakgrunn og livserfaringer spiller inn på hva som har betydning. I tillegg vil informantenes humør og sinnstilstand være avgjørende for hvilke grunn som vektlegges.

4.2.1 Instrumentelle grunner

Åpenbare grunner for å ha med hunder på tur, er hundens evne til å hjelpe til på turen. Den kan pakkes med kløv om sommeren eller trekke pulk om vinteren. Informanter nevner dette som viktige grunner for å ha med hunden. Det gjør sekken lettere å bære og gir mulighet til å ta med mer bagasje enn uten hund. Johanne sier at hun kan lempe det tyngste på pulken til hunden og få en lettere sekk selv. Petter liker å ha med mye oppakning på fjellet men liker ikke å gå med sekk selv. Med sledehunder eller mange hunder med kløv, slipper han å bære noe selv.

Det arrangeres prøver i både jakt, spor og lydighet. Trening til disse prøvene er en grunn for å ta med hunden ut på tur. Flere av informantene legger inn momenter av trening til prøver på tur, eller legger opp hele turen for å trene på for eksempel fuglejakt. Lise bruker alle turer i jakt sesongen til å trene på jakt. Hun reiser mye og trening kan foregå over store deler av landet.

Mosjon av hund og eier er en grunn for å ha med hunden på tur. Hunden trenger trim og det får eieren med på kjøpet. Hunden må luftes hver dag uansett vær og dørstokkmila blir visket ut, ifølge Trine. Marit sier:

«Med hund så må du ut hver dag om du er trøtt eller det sludder og regner og det er mørkt. Det som ofte slår meg når man da først kommer seg ut, så er det jo herlig uansett [...] Det er klart det at det er absolutt en faktor i det at man beveger seg mer da. Det er det ingen tvil om.»

4.2.2 Sosiale grunner

Hunden utgjør et selskap i sin tilstedeværelse. Samværet med et vesen selv om det er med en annen art ser ut til å dekke behovet for sosialt selskap. Det sosiale i en hund kan innebære å ha noen å gå tur sammen eller noen å kommunisere med. Hunden kan også bringe mennesker sammen på grunn av felles hundeinteresse. Johanne ville ikke gått lang tur alene om hun ikke hadde hatt hunden som selskap. Petter sier også at av mangel på andre mennesker er hunden en god erstatning som selskap på tur.

Hunden har evne til å kommunisere med mennesker. Etter å ha blitt temmet i mange tusen år har hunden tilpasset seg menneskets kommunikasjon. Hunden skjønner hva vi peker på og kan se hvor vi peker. Hunder har kommet langt i forhold til å bruke samme gester og språk som mennesket. Petter sier:

«De kommuniserer med hverandre og de kommuniserer med meg og det er en fin måte å være sammen med dyr på.»

Hunden kan også dekke et behov der tilstedeværelsen gir «noen» å prate med og kommunisere med. Om kommunikasjon med hund på lange turer alene sier Johanne:

«På lengre turer blir man veldig psykisk avhengig av hverandre, gjør man. Jeg tror ikke jeg hadde klart å gå Norge på langs uten å ha hatt med meg hund. For det er forskjell på å være helt alene når det pISSregner og ha en hund ved siden av deg [...] Det lyser liksom litt opp. Å kunne snakke med hunden "å, for et skitvær" Han er litt enig og sånn.»

Lise beskriver at det er samspillet og kontakten med hunden, og at de gjør en jobb sammen med å oppspore og skyte fugl, som er fascinerende. Marit sier at når du bruker dem aktivt til trening, vil hunden søke seg mot eieren og relasjonen mellom dem blir styrket. Kameratskapet mellom menneske og hund utvikles på denne måten.

Hunden bidrar til å skape sosial kontakt med andre mennesker en møter på tur. Personer med hund stopper og prater med hverandre fordi hundene er interessert i hverandre og kommuniserer. Totalt ukjente mennesker begynner å snakke sammen. Marit har denne betraktningen om hundens sosiale effekt på mennesker i mellom:

«.. det skulle vært forsket på det der fenomenet tur med hund, tur uten hund og det der med at forskjellen når du møter vilt fremmede. Og er det fremmede folk med hund, så prater man

gjærne fordi hundene hilser, men det morsomme er jo den kontakten du får med andre folk også unge og gamle og i det hele tatt. Så det synes jeg er faktisk fascinerende, altså.»

Felles hundeinteresse bringer også en del mennesker sammen, som ellers ikke ville hatt kontakt. Hunden er i disse tilfellene med på å skape kommunikasjon mellom mennesker som ikke ville vært der uten hund. Lise legger stor vekt på miljøet som oppstår i den felles interessen for jakthund. Det er et miljø der turer, jaktøving og overnatting i små hytter binder mennesker med felles interesse sammen. Det blir tette forhold og føles som en stor familie, sier hun.

Marit beskriver at man tar hunden med inn i huset. Hunden blir regnet som en del av familien. *«Liksom en hund er en hund, men du tar dem med inn i huset ditt og inn i familien så det blir jo noe mer.»*

Hilde sier at hunden hennes får lov til å ligge i sofaen og i senga hennes. Lise legger vekt på at mye av fundamentet for kontakten på treningsturer legges i hvordan man behandler hunden hjemme.

4.2.3 Psykologiske grunner

Det kan være grunner av en mer dypere psykologisk karakter som er grunn for å ha med hund på tur. Hunden skaper trygghetsfølelse i mange situasjoner nevner flere av informantene. Den kan være en trøst i tunge stunder. Den kan også virke positivt inn på humøret. Hundens ikke-dømmende holdning gir økt selvfølelse hos eieren. Hundens tilstedeværelse er en grunn i seg selv til å ta den med på tur, både som «kamerat» og fordi den tilfører en ny dimensjon til turen.

Både Hilde og Trine er redd for mørket. Selskap med hunden bidrar til å ufarliggjøre mørket såpass at de tør å gå ut. Hilde føler i tillegg ubehag i skogsterreng. Hun ser for seg at det kan gjemme seg noen bak trærne. Med hunden som turfølge blir det trygt å gå i skogen for henne. Trine har en følelse av trygghet hvis hun skulle falle og brette beinet på tur. Hunden kan kanskje hente hjelp eller i det minste holde henne varm. Johanne har vært i nærheten av bjørn på en av sine langturer, og hun opplevde at hunden hennes fikk ferten av bjørnen og advarte henne. For henne var hunden en varsler av farer som var i nærheten. Hundens tilstedeværelse oppfattes som støttende og Trine beskriver det sånn:

«Det er vanskelig å sette ord på hvorfor det er godt altså, men jeg synes det er veldig godt å ha med hunden på tur.»

Petter trives ikke alene. Selskapet av hundene dekker behovet sosial kontakt. Petter sier:

«Jeg trenger noen å kommunisere med hele tiden for jeg trives ikke alene. Stillheten er best når jeg lager stillhet og bikkjene holder kjeft, men hvis det ikke hadde vært noen bikkje ville jeg ikke likt den stillheten så godt.»

Petter beskriver at etter en tur hvor hundene har tatt seg ut passe mye, vil harmonien i hundeflokken påvirke ham sånn at han får ro i kroppen. På dager han ikke har fått trent hundene tilstrekkelig, vil det ligge en uro i hundeflokken som påvirker hans indre harmoni.

«Og så kommer jeg inn for jeg har lettet mitt hjerte for nå har jeg trent hundene mine og er fornøyd og hundene faller til ro. Når jeg går fra hundegården etter en treningstur så er alt falt ned på et lavt stressnivå. Da er jeg rolig i kroppen og jeg kan starte min arbeidsdag med en god giv.»

Johanne beskriver at selskapet av hunden er en psykologisk oppkvikker. Den gir trøst og støtte i triste og tunge stunder, men den er også opphav til morsomme episoder. Johanne beskriver et møte med et reinsdyr som ikke ville flytte seg. Hundens iver etter å komme bort til reinsdyret skapte en humoristisk situasjon for henne. Johanne sier at hunden bidrar til at hun kommer i bedre humør. Lise sier at om man er lei seg, så hjelper det at det kommer en hund. Hun sier at en god grunn for å ha med hunden på tur er at hun har lyst til det, det er morsomt og det gir henne mye. Marit nevner også at det blir morsommere med hund enn uten hund på tur.

Hunden vil alltid på tur og er en positiv medspiller for å komme ut. Hilde sier:

«Det er liksom lettere når jeg går på tur med en hund. Hun er så positiv. Hun er en tur-hund. Det er god ro over det å gå med hund, synes jeg. Jeg vet at hun liker så godt å gå at det er ikke noe sånn at en føler at "uff, skal jeg ut å gå på tur". [...] å gå med et sånt dyr som har en sånn tillit til deg, synes jeg er veldig fint.»

Hunden er ikke forutinntatt. Den bryr seg ikke om status hos mennesker eller skiller ikke på folk ut fra bakgrunn, sier Lise. Hunden oppleves som et uforbeholdent vesen. Hver hund er unik for eieren. Hunden synes godt om sin eier, og dette gir eieren en god selvfølelse og forpliktelse overfor hunden. Petter sier han liker denne forpliktelsen. Det er en gjensidig forpliktelse der han stiller opp for hundene og de hører etter ham. Hilde hadde ansvar for en hund i to uker, og følelsen for hunden var grunn for at hun gikk til anskaffelse av sin egen hund. Johanne nevner at det kan være både positivt og negativt og ha ansvar for en hund på tur. Det kan være et ork å ta vare på hunden når man er sliten, men det er også bra å måtte ta seg sammen og sørge for at hunden har det fint. Det er meningsfylt å stille opp for andre.

Hun sier:

«så har du liksom følelsen at du behøves for noen. Og da må du gjøre en jobb hver dag og da får du på en måte.. og om du ikke ønsker å gjøre jobben for deg selv, kan du i hvert fall gjøre

jobben for den hunden sin del. Det er positivt synes jeg for da blir du tvunget til å ta deg sammen.»

Det er flere informanter som sier at kontakten med hunden er så spesiell at de unner alle å få oppleve denne kontakten med hund. Trine sier at man går glipp av noe dersom man aldri har opplevd kontakten med dyr. Trine sier at behovet for å ha dyr er stort. Hun lengter når hun ikke har denne kontakten.

«..de årene som gikk der jeg ikke hadde noen hund selv, da lengta jeg veldig etter å ha hund. Så det er noe som jeg trenger i alle fall i livet mitt. Nå har jeg jo vokst opp med dyr, så det kan jo være [...] det er derfor det er en viktig del av livet mitt.»

Hilde sier at hun skulle begynt med hund mye tidligere. Marit hadde to år uten hund og var glad for å få den nye hunden.

Hunden i seg selv er en grunn for å ta den med på tur. Hunder følger sine instinkter og sanser. De opplever verden litt annerledes enn mennesker og nettopp denne forskjellen gjør det innholdsmessig givende for noen å følge. Marit sier at det gir en ekstra dimensjon ved turen å følge med hva hunden gjør, mens Trine sier at hun flytter fokus og at hunden tilfører ekstra opplevelser.

Det er fokus på hunden når man er på tur. Andre ting blir lagt til side. Lise sier at hunder lever i nuet og at det må vi også gjøre i selskap med hunden. Det er derfor lett å legge vekk andre tanker og problemer når man er sammen med hunden. Lise sier at i det hun setter seg i bilen med kurs for Hjerkinna blir alle trivielle dagligdagse problem borte. Marit sier også at hun er flink til å legge bort sine jobberelaterte problemstillinger når hun går tur med hunden. Trine sier at hun får bearbeidet tanker og problemstillinger på sine turer i nærområdet sammen med hunden, og at hun ser ting i perspektiv og får store dype tanker om livet.

Det kan være litt forskjellig innstilling til hunden om man er hjemme eller på tur. På tur har de fleste en tendens til å fokusere på hundens arbeidsoppgaver, mens hjemme er det større fokus på andre faktorer. Marit sier at hun er mer oppmerksom på hunden på tur, mens hjemme kobler hun mer ut. Lise sier det på denne måten:

«Den er alltid glad for å se meg, den er alltid lykkelig og den smiler, og dette med å ta på pels det ligger jo mer til grunn hjemme, enn det gjør ute.»

Johanne sier hun har mer ansvarsfølelse for hunden på tur. Hjemme regner hun med at alt går bra. Petter synes ikke det er noe forskjell på innstilling om han er på tur eller hjemme med hundene. Han liker å se løse hunder i hundegården og se at de kommuniserer med hverandre og med ham. Likevel vil turer gi tid sammen hele døgnet og Petter mener det er nødvendig for ham og hundene.

4.3 Hundens innflytelse på naturopplevelse

4.3.1 Turer med og uten hund.

Alle mine informanter sa de foretrakk turer med hund. De har alle et lidenskaplig forhold til hunden eller hundene sine. Alle informantene ga uttrykk for at de ikke ville gå så mye på tur uten hund som med hund. Johanne sier likevel at det kan være deilig å slippe ansvaret med å ha med hunden på tur. Marit sier at det blir en dimensjon fattigere med turer uten hund og at det er morsommere med hund på turer. Det blir mer lek og utforsking da. Lise sier at det er kjedeligere på turer uten hund. Hun sier at hun ikke går på tur uten hund hvis hunden ligger hjemme. Da må hun likevel lufte den etterpå.

«Det med å legge igjen bikkja hjemme er helt uaktuelt, altså. Da må jeg allikevel gå en runde med den etterpå så det er helt.. Jeg har vært uten hund enten fordi jeg har satt dem bort eller fordi det tar tid før jeg får ny eller sånt noe, da kommer ikke jeg meg mye ut, altså. Det gjør jeg ikke»

Lise bruker mye tid på hunden og funderer på hva hun skulle brukt fritiden på om den ikke hadde vært der. Lise sier at uten hund ville hun nesten ikke gå på tur i naturen. Petter ville ikke dratt på turer uten hunder. Han ville heller ikke drevet med friluftsliv hvis han ikke hadde hundene.

«Men å tusle rundt alene uten noen, det forbinder jeg med ensomhet og det har jeg ikke valgt altså. Det hjelper ikke at himmelen er nydelig og sola går ned.. når bikkjene løper løs da løser det problemet seg. Uten så er det jævla stille altså, det er tomt altså. Og villdyr er jo vanskelig å få kontakt med [...] Jeg kan nesten ikke tenke meg.. jeg hadde ikke drevet med friluftsliv.»

4.3.2 Naturopplevelse for informantene

Hunder som gjør en jobb og samarbeider med menneskene står i sentrum for naturopplevelse. Trine beskriver hvordan hun som ung fulgte med på gjeterhundene hjemme når de var på fjellet og lette etter sau. De holdt øye med hundene for å se hva de hadde ferten av. Med

gjeterhunder settes hundene i sentrum for naturopplevelse. Hundene blir verktøyet for å finne sauer og det må tolkes hva hunden sanser.

«Det var jo dem som gjorde jobben og du måtte følge med hunden hele tiden for å se om den.. følge med om den hadde oppdaget noe sau. Sånn at der var jo hunden det du fulgte med på aller mest og det var veldig spennende. Det er en fantastisk måte å oppleve både natur og men.. og oppleve verden gjennom sansene til et dyr som har en sans som er så utrolig mye sterkere enn egen.»

Naturopplevelse beskrives av noen informanter som den samme, enten hunden er med eller ikke. Hilde beskriver at naturopplevelse har noe med hvilken stemning man har i kroppen og hvilken stemning man kommer inn i. Selskap av en hund skaper ingen forstyrrende elementer som et menneske som prater kan gjøre. Hun sier at når hun går på tur med hund, blir det lettere med en positiv pådriver. Hunden er lystig og skaper tempo. Marit beskriver også hvordan naturopplevelse i seg selv kan være upåvirket av hunden, men at hun kan få en ekstra opplevelse gjennom det hunden foretar seg på tur. Det er både kameratskap og unghundens lek og nysgjerrighet som kan utgjøre denne ekstra opplevelsen.

Johanne beskriver naturopplevelse som inntrykk som setter seg og som man vil tilbake til. De kan være vanskelig å beskrive for dem som ikke har opplevd det. Hun mener at naturopplevelse i seg selv er den samme med og uten hund, men at hunden kan være med å forsterke opplevelse på positiv eller negativ måte. Den kan også være en å dele opplevelse med. Johanne beskriver sin optimale naturopplevelse:

«..det er kaldt og minus 20 grader og den blå timen og hvis du får til å legge inn litt nordlys der, da er prikken over i en for min del. Når det ikke er noen andre mennesker der, da får jeg en følelse av at jeg nesten er tilbake i urtiden.»

Det kan også være opplevelse der en kjenner på sine egne komfortgrenser med kulde, fuktighet og mørke. Trine sier:

«Og det er det å oppleve vær og vind altså, hvor godt det er å være ute selv om det er dritt vær bare du har kledd deg godt nok. Det kan være det å kjenne at du fryser og gleder deg til å komme hjem. Det er og en naturopplevelse. Det å være ute når det er mørkt. Jeg har faktisk blitt mer og mer litt sånn mørkredd med årene..»

Sterk naturopplevelse kan brenne seg fast. Petter beskriver farlige situasjoner i møte med elg og isbjørn.

«Jeg har sett mange soloppganger og solnedganger og sånn, men jeg husker dem ikke lengre. Jeg husker noen få, men jeg husker den elgen og de tre elgene som var veldig heftig og jeg husker isbjørn og sånt. Det svir seg fast og det sitter tilbake som veldig sterke minner.»

Petter sier at levede dyr må inngå i hans opplevelse av naturen. Opplevelse er sterkere for ham om hundene er en sentral del av det som skjer. Han sier:

«Kanskje derfor jeg trenger levende vesener for de gir meg en type naturopplevelse som jeg kan.. Det blir for passivt for meg å se på natur. Jeg er nødt til å ha noe som jeg samhandler med og med bikkjer gjør jeg det.»

Naturopplevelse kan vekke ulike følelser. Det kan være frykt eller adrenalinstrøm ved uventede møter med ville dyr. Det kan også være følsomme og sensitive øyeblikk som frembringer undring og tanker. Det kan være ettertenksomme stunder der en sitter ved bålet og tenker. Lise sier:

«Så med den følelsen av å kunne sitte der og se hunden min ligge i lyngen og slappe av og sitte der og lukte på bålet, ja. Sånne ting der kommer følelsene inn. Gud hvor heldig jeg er, og vi er kjempe-priviligerte og det kommer ganske ofte opp i forskjellige fora i forbindelse med både jakt og trening og prøver. Akkurat den der følelsen av at det er deilig. Dette er jo det vi er laget for opprinnelig. Det er liksom det.. det gir en sånn frihetsfølelse og så gir det en lykkefølelse. Det gjør det. Det er liksom back to basic på en måte.»

Opplevelse vekker store tanker hos informantene, som hvor heldige de er som får lov til å holde på med dette, respekt for de som har levd før og klart seg ute i naturen og hvor små vi er i verden. Johanne beskriver sin tilnærming til hva naturopplevelse gir henne:

«Ja, det gir meg mestringsfølelse, forskjellige typer, glede for eksempel at jeg blir stolt over for et land vi bor i. Det er jo masse fin natur og så gir det meg en slags.. hva skal jeg si, en sånn slags stolthetsfølelse over de som har levd tidligere før oss, og som bodde i naturen hele tiden. En slags respekt for dem som på en måte klarte seg i alle typer årstider.»

Natur er viktig for mine informanter. Hilde og Marit sier at de ikke kunne klart seg uten turer i naturen. Petter søker seg mot naturen med familien. Noen effekter av naturopplevelse hos informantene er at de finner ro og fred, å bare oppleve og ikke gruble, sjelefred, stillhet, frihetsfølelse, lykkefølelse og mentalterapi for hodet. Det blir beskrevet som positiv påfyll, å få overskudd, fritid for hodet, en pause og som en renselsesprosess. Lise beskriver at hun får oppleve det som står i eventyrbøkene med soloppganger og solnedganger og gammeldags høst- og vinterferie.

4.3.3 Forutsetninger for naturopplevelse

Informantene oppgir at naturopplevelse kan oppstå både på kortere turer i nærmiljøet og ved helgeturer til ukjente steder. Det blir hevdet at på hverdagsturene kommer naturopplevelse mer til deg, mens på helgeturer oppsøkes gjerne spesielle steder som det forventes å få naturopplevelse på. Årstidssyklusen skaper variasjon og naturopplevelse oppstår ved

skiftninger i naturen. Turene blir forskjellige selv om det er samme tur som gjentas mange ganger.

Det er individuelt om opplevelse kommer når man er fysisk aktiv eller når man står i ro. Johanne og Lise tror de får sterkest naturopplevelse når de stopper opp for å se seg omkring og nyte landskapet. Johanne mener at slit med forflytning og tanken på å komme fram ofte tar bort oppmerksomheten fra opplevelsesinntrykkene. Det gjelder særlig når hun er sliten. På lette dager opplever hun naturen hun ferdes i underveis. Lise sier at hun har rettet all oppmerksomhet på hunden og ikke får med seg stort annet under jakttraining. Det er derimot når hun stopper opp og får frisk luft ned i lungene, at hun kan trekke inn naturopplevelse. Trine har et nyansert syn på dette.

«For det kan jeg få om jeg stopper opp på et utsiktspunkt og ser meg rundt og står i ro, eller det kan være underveis på en skitur [...] spesielt hvis du får litt godt driv over et langt flatt parti. Det er en fin naturopplevelse kanskje litt drag.. drahjelp fra hunden og sånn.»

Lise sier at hun må bevege seg sakte for at hunden skal få tid til å gjøre søk foran henne ved trening på jakt. Dette bidrar til at naturelementene kommer tydelig fram. Er det en elg eller et annet dyr området vil hun få det med seg.

Naturtypen er ikke avgjørende for at naturopplevelse oppstår. Det kan like gjerne være i nærområdet som i storslått natur. Naturtyper med utsikt og over tregrensen blir gjerne nevnt som steder naturopplevelse kan oppstå, men flere informanter hevder at de like gjerne kan få naturopplevelse på småturer rett utenfor hjemmet. Hilde beskriver opplevelse på morgenrunden sin:

«Det er bare det å høre fuglene om morgenen, [...] som leter etter mat til fuglungene sine. Det er veldig spesielt.. Eller når det yrer, da er det stillheten og vinteren igjen.»

Uventede møter med fugler, rådyr, spesielt lys eller stemning tidlig på morgenen kan være med å trigge opplevelsene. Ofte er uventede naturopplevelse de sterkeste, hevder informantene, siden de kommer overraskende på.

For Petter er det de sosiale relasjonene som utgjør den viktigste faktoren for naturopplevelse. I mangel på mennesker er hundene en god erstatning og de utgjør noen han kan kommunisere med. Trine sier hun er mest inni sitt eget hode og naturopplevelse er med å bearbeide tanker underveis på tur. Hilde er opptatt av stemningen som utløser naturopplevelse. Hennes dragning er mot indre stemning i samspill med hva naturen har å by på. Johanne og Lise

mener at det er det sosiale og naturen i seg selv som er i fokus ved naturopplevelse. Marit stiller seg midt i mellom og mener at både indre kvaliteter, naturkvaliteter og sosiale dimensjoner er viktige for henne i forhold til naturopplevelse.

4.3.4 Interaksjon mellom mennesker og hunder

Hunden er følsom og reagerer på eierens humør. Trine beskriver lydighetskonkurranser der hunden kolliderer helt fordi hun er nervøs. Lise sier hun ikke trener sine hunder når hun er lei seg eller i dårlig humør.

Johanne beskriver hvordan hunden ulte hver gang den ble bunnet til et tre, da hun skulle hente posten på et nytt sted hun kom til. Da hun var på tur med hunden sin over lang tid og de så hverandre 24 timer i døgnet, ble de tett knyttet sammen.

«Det var jo sånn at når jeg kom til landsbyer og skulle fylle opp med mat, så måtte jo jeg inn på butikken og ta ut posten, for jeg hadde jo sendt all maten. Det tok jo litt tid. Da ulte han konstant fra jeg satte ham fast i treet til jeg kom ut igjen. Da ropte han etter meg og ulte.»

Hilde sier også at hunden helst vil bli med henne overalt, men at den er glad for å se andre og antakelig ville blitt med fremmede. Petter mener at for hundene hans er flokken viktigere enn eieren.

Johanne tror hunden også kan oppleve en vakker solnedgang. Hun mener at hunden til en viss grad hadde samme naturopplevelse som henne, og at hun kunne dele opplevelse med hunden. Hun setter pris på å dele opplevelse med noen. Helst skulle det vært et menneske, men en hund er en god erstatning.

Alle informantene har hunden løs fra tid til annen. De oppsøker steder der hunden kan være løs uten å plage andre mennesker eller vilt. Informantene vil at hundene skal få lov til å utfolde seg. De vil at de skal få strekke ut og løpe fritt, og de vil observere det hundene gjør uten band. Petter vil gjerne slippe hundene sine ved jaktlytter på Svalbard og se på samspillet mellom hundene. I og med at han har mange hunder er det deilig å slippe å ha dem i bånd sommerstid på fjellet. Hilde oppsøker fjell når sauene er tatt inn for å slippe hunden sin så den får løpe ordentlig. Hun ønsker at hunden skal få samme frihetsfølelse som hun får på tur, og ikke preges av noen form for tvang. Det er en tillitserklæring at hunden får løpe løs og at den kommer på innkalling. Lise slipper oftest løs hunden sin til jakttraining. Det hender også at de er mange sammen og slipper en flokk hunder for at de skal få utfolde seg og sosialisere med

hverandre. Hun sier at hundene er flokkdyr og må få lov til å fungere sammen. Dette gjør hun fordi det er morsomt og herlig, som hun sier.

Hilde påvirkes av hunden sin til å stoppe ved «hundebenken» hver dag. Hunden drar henne med dit, og det er ikke vits å gå forbi for da blir den sur og biter i bandet. Hunden vil sitte og se litt før den er klar til å gå videre.

«Men alltid på veg over dit er det en benk og det er "hundebenken". Hun blir veldig irritert hvis vi bare går forbi den benken altså. Vi må gå innom den på veg oppover sånn at hun kan sitte der å speide og se litt utover. Det virker som hun liker å sitte der og observere og kikke littegrann.»

Trine beskriver hvordan hunden ofte er med på å velge hvor de skal gå. Hun følger etter hunden dit den vil, gjerne utenfor stier og løyper. Turene blir ikke målrettet på sammen måte som uten hund, sier hun.

Petter har en betraktning i forhold til menneskers draging mot hunder. Han sier at dyr gir mening for mennesker. Det kan være øyekontakt eller søken etter noe som likner på en selv. Øyne som møter øyne sier noe uten ord. Det er liv og det er meningsfylt.

«Øynene er del av naturen og for sosiale mennesker så vil de alltid søke mot sosial stimulering og jeg kan nesten ikke tenke.. hvis det ikke er andre mennesker så er det vanskelig å tenke seg noe annet vesen som kan tilfredsstillt vårt ønske om å se.. det er et dyr, det er natur, det er levende og siden det er tamt og kommuniserer så godt med oss, så dekker det ikke bare natur men dekker enda mer et sosialt behov, veldig kraftig, tror jeg. Det helbredende i hund ligger ikke i at det er en bikkje, men at det liker på et menneske. Når bikkjene titter på deg, så har det mening, ikke sant.»

4.3.5 Sansning og oppmerksomhet

Hunden retter oppmerksomheten og fokuset mot ulike naturelementer. Hundens gode hørsel og luktesans fanger opp dyrelivet og endringer i naturen. Gjennom hundens kroppsspråk kan eieren observere ører, rygg, hale og holdning hos hunden og få informasjon om hva hunden opplever og oppfatter i naturen. På denne måten kan hunden være med på å gi opplevelse av naturen som vi ellers ville gå glipp av. Johanne beskriver hvordan hunden reagerer på endringer i naturen.

«Jeg kan ikke si så mye om det for jeg er ikke noen ekspert på det, men det som jeg synes har vært forskjellen er det å se på dyret hvordan de opplever det. Veldig spesielt hvis du kommer inn i en dal og det er veldig kaldt der. Så er det artig å se på hunden at den reagerer på det. Min hund ble veldig sånn at "yes, kaldt" og boltret seg i snøen og «endelig minus 15 grader» og pelsen ikke var for varm og sånne ting. Det er artig å se hvordan de reagerer på den minste ting og det er den store forskjellen for meg å se hvordan instinktet deres fungerer.»

I dette sitatet fra Johanne vil hunden vise glede ved temperaturendring. Hunden er i sitt rette element selv om det er krevende forhold for mennesket.

Trine sier at hunden er sentral ved sporleting da den viser hvor rådyret har gått ved hjelp av snusing og overvær. Hun sier at man må stole på hundens luktesans. Hunden viser en del og skremmer bort en del dyreliv, sier hun.

Hilde beskriver hunden når den værer og det plutselig springer et dyr fram fra nærmeste busk. Hun sier at hunden har sanser på en helt annen måte enn mennesker.

«Jeg vet jo det at når hun begynner å snuse, så er det et dyr i nærheten. Så kan hun bare stille seg inntil en busk og stå helt rolig og så tenker jeg at "hva er det hun værer nå" og plutselig ut fra den busken så spretter det et eller annet. [...] Hun har jo sanser på en helt annen måte enn det jeg har. Så alt av dyr det vet jeg at nå får vi se et eller annet. Enten er det et ekorn som klatrer eller så kan det være et rådyr eller en sau eller et eller annet. Så sansene hennes er jo helt fantastisk.»

Alle informantene beskriver hvordan de fikk skjerpet oppmerksomhet ved å ha med hunden på tur. Å følge med på hunden, hva den gjør, hvordan den reagerer, og lese kroppsspråket dens gir informasjon om hva hunden opplever og sanser. I og med at sansene til hunden er annerledes enn menneskets, opplever hunden naturen på en annerledes måte enn mennesket. Nettopp denne forskjellen er interessant å følge med på. Marit sier at hunden styrer blikket hennes mot der hunden er. Noe av denne oppmerksomheten kan forklares gjennom at man skal ha kontroll på hunden sin. Marit sier at det i tillegg er morsomt og interessant å følge med på hvordan hunden iakttar andre arter i naturen.

Informantene beskriver ulike sanser som er i bruk ved naturopplevelse. Marit tenker gjennom sans for sans men innser at kroppen er en helhet og at alle sansene er viktige. Trine sier at alle sansene hennes er i bruk ved opplevelse. Det er både syn og lukt, men også balanseorgan som registrerer underlaget i ulendt terreng.

«Det er en sum av alt, tror jeg. Både lyder og synsinntrykk [...] Man opplever faktisk naturen gjennom balanseorgan og føtter og sånn og det å bevege seg på et underlag som ikke er plan parkett eller asfalt.»

Trine forteller at engang bemerket hennes datter at det luktet høstluft i gangen av klærne hennes da hun kom hjem etter tur:

«Datteren min kom hjem en dag her jeg hadde vært ute på tur sammen med hunden, så kom hun inn i gangen så sa hun "her lukter det ut", og da var det ikke at det luktet svette eller

noen sånne ting, men hun kjente liksom sånn vi hadde tydeligvis med oss inn litt sånn frisk høstluft, for vi hadde akkurat hengt fra oss klærne»

Marit har en fundering om menneskets og hundens sterke og svake sanser.

«..jeg merker når hun begynner å snuse og sånt og er nysgjerrig. "Hva har du fått ferten av nå?" Så da peker hun på ting som jeg ikke ville ant hadde vært der, eller er der. Så det merker jeg, disse ulike sansene i naturen hvor mennesker er klart bedre på syn og bevegelse og sånne ting, elg som står stille kan en hund overse lenge. Mens vi brukes synet vårt der, men det er klart nese og til dels hørsel, så er jo de konger.»

Lise sier at når hun går med fuglehund er hun på allerten hele tiden. Hun følger med på hvor hunden er og hvordan den gjør jobben sin. Hun har bjelle på hunden under trening for å høre hvor hunden er. Hun beskriver også hvordan hunden skal følge med på henne og skifte retning på søket etter hvor hun går. Det er en gjensidig oppmerksomhet mellom hund og fører.

Petter sier at han følger med på hundene hele tiden og korrigerer dem om nødvendig. Han tror dette resulterer i at hundene vet de ikke får være i fred og gjøre som de vil. Det bidrar til å gi ham god opplevelse når hundene gjør som han sier.

Marit kommenterer at hun har lagt merke til at ekstra oppmerksomhet og aktivisering av hunden gjør den mer observant. Det blir et tettere bånd mellom hunden og eieren når hunden blir aktivisert:

«Og jeg har hund litt som hobby også, så jeg trener endel med spor og forskjellig, og da ser jeg at du får en ekstra relasjon, for da er du en aktiv del for de, og da ser jeg at de søker seg veldig til en, når man da også trener aktivt med de og det styrker en relasjon. Ingen tvil om det. Det tar ikke lang tid før hun blir sånn veldig bevisst på sin eier og vise versa.»

Hun sier også at hunden er nysgjerrig og det vekker nysgjerrighet hos eieren også.

Trine nevner at det kan gi negative opplevelser å gå på tur med hunder som trekker for mye, og der oppmerksomheten blir brukt på hundens oppførsel. Hilde synes også det kan være negativt med for mye trekraft. Det kan og gi negativ opplevelse at hunden er et rovdyr og følger sine instinkter i forholdt til vilt og sau. Marit beskriver møter med mennesker som ikke liker hund eller er redd for hunder, og at det kan gi negativ opplevelse. Petter sier at det kan være mye styr og baks å ha mange hunder. Mens Lise sier at å holde på med fuglehund kan være det mest irriterende hun vet når den ikke gjør som den skal. Dette kan gi negativ opplevelse ved å ha med hunder på tur.

4.3.6 Hunden som estetisk verdi.

Hunden i seg selv kan bli en del av naturopplevelsen. Det er konteksten som avgjør om hunden ses på som natur eller som et «sosialt vesen». Hundens positur eller hunden med naturen rundt kan persiperes som en naturopplevelse i seg selv. Lise beskriver det estetiske i en stående fuglehund som en naturopplevelse.

«Det å stå og se på en hund som står i stand og få lov til å løpe opp til den med hagla og se disse fuglene som på en måte flyr. Altså de er utrolig vakre. Det er en vakker opplevelse.»

Petter beskriver at en hundeslede passer inn i polarnaturen som et vakkert bilde.

«Eksempel vil være at vi drar i et område som jeg synes er utrolig flott å dra med hund i og hvorfor er det flott? Jeg synes bare at bikkjer passer inn i polarområdet. Jeg liker de bildene med bikkjene sammen med natur.»

4.3.7 Hundens bidrag til spenning

I mange aktiviteter bidrar hunden til spenning. Lise beskriver at ved jakt ligger det spenning i hvor det er fugl, gjør hunden jobben sin og treffer man fuglen?

Hunden viser også tilfeldig vilt i naturen. Hilde og Trine beskriver vilt som kommer til syne på grunn av hunden. Spenningsmomentet er ikke noe en planlegger i sånne situasjoner, men overraskende møter kan bidra til adrenalinflom.

Hundekjøring gir spenning og utfordring i kupert løype rent ferdighetsmessig med håndtering av sleden. Opplevelse underveis med hundespenn kan være farlig elg i sporet som vegrer å gå ut i løssnøen. Petter beskriver at han visste om elgen. Han kalkulerte med spenningsmomentene og kjørte likevel. Isbjørnmøter på Svalbard har også bidratt til spenning for ham. Han oppsøkte spenningen eller muligheten for å få spenning, selv om opplevelsen gjorde ham redd. Naturopplevelse der spenning inngår brenner seg fast og blir husket, i følge Petter.

Et annet spenningsmoment er kommunikasjonen med hundene. Petter sier:

«Jeg er spent hver gang du kommer til et sted du skal kjøre ut av sporet og ut i et eller annet. Har vi nå kontroll? Holder jeg og bikkjene.. lederhunden er vi på samme spor nå? Skal vi dit sammen nå? Alle de utfordringer som ligger der. Jeg er glad hver gang det går bra.»

God kommunikasjon kan altså være med å redusere spenningen. Tidligere gjengitte situasjoner der hunden utgjør trygghet, vil være med å redusere spenningen i situasjonen, og der vil hunden bidra til trygghetsfølelse snarere enn spenning.

4.3.8 Ytre faktorer

Ytre faktorer som kan bidra til negativ naturopplevelse kan gjøre det vanskelig og problematisk å ha med hund på tur, opplyser informantene.

Johanne trekker fram kostnadene ved å ha med hund på tur. Hunden trenger spesialutstyr som kløv, pulk og drag, potesokker og salve. Alt utstyret koster penger og det er hard slitasje ved lengre turer. I tillegg kan det være knyttet store veterinærutgifter ved hundehold, særlig der hunder slåss og skader hverandre.

Petter synes det er negativt for miljøet å ha mange hunder. Både frakt av mange hunder og fôr til mange hunder krever unødvendig mye ressurser. Samvittigheten hans står på prøve i forhold til egen miljøprofil. Han er glad for at han kan kjøre slede hjemmefra og slipper å laste hundene på henger og kjøre bil for å komme til treningssteder.

Mangel på tilrettelegging for hund i fjellet kan gi negativ opplevelse. Bruer kan være vanskelig å forsere og hytter kan ha forbud mot hunder inne. Johanne mener dette kan gi negativ opplevelse.

«Jeg hadde problemer spesielt på Hardangervidda, skulle jeg ha med meg hund over bruer og store elver. De har jo bygd bruene så teit at hunden klarer ikke gå opp stigen, for de går rett opp. Og da er det en halvtime for å komme seg over brua og du må styre rundt for å se hva du kan gjøre. Da er det ikke så artig.»

Også busser med hundeforbud kan vanskeliggjøre turer med hund.

Lise beskriver hvordan trening av jakthund er regulert til spesielle områder og pålagt avgifter. Hun stiller spørsmål ved allemannsretten som hun sier ikke omfatter trening til jakt med hund. Dette er en negativ opplevelse for henne og hun mener det kan sette begrensninger for endel som ønsker å trene jakthunder.

5 Drøfting

5.1 Grunner for å ha med hund på tur

Fenomenologisk sett spiller bakgrunn og erfaringer inn på hva som er viktig og betydningsfullt for mennesket. Livsverden til den enkelte er avgjørende for hvilke grunner som er relevante for å ha med hunden på tur.

Informantene opplyser om mange grunner for å ha med hund på tur. Jeg har gjort en inndeling i instrumentelle grunner, sosiale grunner og psykologiske grunner. Her inngår en rekke grunner av ulik karakter. Noen grunner er åpenbare, mens mange grunner kommer fram i andre sammenhenger i intervjuene.

Det ser ut til at kontakten mellom menneske og dyr er viktig for at hunder blir tatt med på tur. Måten mennesket oppfatter hunden på kan være som venn, som «likesinnet», som kamerat, familiemedlem eller rett og slett et annet vesen med verdi. De fleste informantene beskriver forholdet til hunden som noe spesielt. Det er en kontakt mellom hunden og menneske som er noe annet enn kontakten mennesker imellom. Hunden fyller plassen i mangel på andre mennesker, men den tilfører også en ny dimensjon. Kontakten mellom arter uten språk er basert på gester og kroppsspråk (Fine & Beck 2010). Informantene ville ikke vært foruten kontakten med et vesen av en annen art. Informantene unner andre å få oppleve denne kontakten. Denne spesielle relasjonen mellom dyr og mennesker kan kanskje forklare noen grunner til at mennesket trives i selskap med hunder på friluftslivturer.

Hundehold kan gi mennesket noe meningsfylt å holde på med. Det kan være en forpliktelse overfor hunden ved å ta vare på et annet vesen. Det er noe som tar fokuset vekk fra en selv. Det kan være noe meningsfylt å gjøre, noe som skaper livskvalitet.

Informantene nevner at de får mer trim ved å ha hund. Dette samsvarer med internasjonale undersøkelser (Cutt et al. 2008, Christian et al. 2010, Owen et al. 2010, Hoerster et al. 2010 og Reeves et al. 2011). Andre helsebringende faktorer som har dokumentert effekt på menneskers helse, er å kose med pels og klappe et dyr (Wells 2010). For informantene er dette bieffekter ved å ha hund. Informantene er i utgangspunktet aktive friluftsmennesker og relativt spreke. De er ikke først og fremst opptatt av sin egen helse. Informantene har hund på grunn av hundens egenskaper som turhund.

Det er delvis samsvarende grunner for å ha hunder generelt (Nordling 2001), mot grunner for å ha med hund på tur. Min studie viser en forskjell i innstilling til hunden hjemme og på tur. På tur kommer drivkreftene fram for å bruke hunden til det den er god til. Hjemme blir kos viktigere. I begrunnelser for å ha hund generelt, er imidlertid alle disse momentene tatt med.

5.2 Hundens innflytelse på naturopplevelse

Naturopplevelse er forskjellig for alle mennesker (Bischoff 2012). Mennesket i møte med natur vil fremstå unikt for den enkelte. Naturopplevelse med hund på tur har mange ulike aspekt. Informantene i denne studien er velvitende om at hunden påvirker dem i deres valg. Naturopplevelse formes av hvilken stemning eller hvilket humør mennesket er i. Hunden bidrar positivt og noen ganger negativt til å sette mennesket i en stemning.

Denne studien viser at tilstedeværelse av hunden er med på å forme hvor turen går og hvilket innhold den har, hvor ofte man går på tur og hvor lang turen blir. Dette gjør at hunden bidrar til å legge forutsetningene for naturopplevelse.

Hunden tilfører et nytt aspekt til turen. Alle informantene nevner at de blir mer observante når hunden er med. De følger med på hunden og ser hva den gjør. Det kan være fordi hunden gjør en jobb eller forventes å utføre en, eller det kan være ren observasjon av hva hunden foretar seg i naturen. Hundens sanser og kroppsspråk gir tilgang til nye aspekter i naturen. Mennesket kan studere hundens adferd og se hvordan hunden oppfatter og reagerer i ulike situasjoner. Årsaken til dette kan ligge i at mennesket søker likheter og forskjeller med andre arter (Fine & Beck 2010).

Hunden kan i seg selv være en naturopplevelse, for eksempel i form av en stående fuglehund eller et hundespann i store daler på Svalbard. Estetikken er i dette tilfellet satt i sentrum.

Hunden kan også være noen å dele naturopplevelse med. Hundens sosiale egenskaper for mennesket kommer her til uttrykk. Selv om informantene heller ville hatt et menneske å dele med var hunden en god erstatte for både selskap og opplevelse.

Hunden kan være en bidragsyter til naturopplevelse ved å bidra til forflytning. Ved at transporten går forttere gir det mulighet til flere naturinntrykk. Hurtighet kan likevel gå på bekostning av opplevelse fordi fokuset kan bli på for eksempel ferdigheter ved sledekjøring

(Waalder 1993). Bære- eller trekkhjelp fra hunden, kan frigjøre energi til å få med seg mer av naturen. Langsom ferdsel kan også bidra til naturopplevelse. En informant går sakte for at hunden skal få søke og lete etter fugl foran henne. Når fokuset ikke er på hunden, vil hun få med seg naturen underveis.

Ulike faktorer kan influere på naturopplevelsen. Blant informantene var det ulik vektning av naturkvaliteter, individkvaliteter eller sosiale dimensjoner, som Sæther (1990) har satt opp i sin modell. I denne undersøkelsen er alle tre kategorier nevnt og det ikke mulig å trekke noen slutninger for hva som var vektet mest, slik Sæther (1990) hevder.

Alle informantene søkte seg til steder der hunden kunne slippes løs i naturen. Der kan man studere hundens adferd i et opprinnelig miljø. Man kan også studere hunders kommunikasjon med andre hunder. Dette kan være et ønske om å oppleve noe genuint eller noe ekte. Det kan også være en tilnærming til naturkontakt eller et ønske om å studere adferd hunder i mellom.

Hunden kan skape kaos og irriterende situasjoner som påvirker naturopplevelse. Det kan være ytre faktorer som gjør det vanskelig å ha med hund på tur. Tilrettelegging til hunder i hytter og i brubygging, eller kostnader knyttet til å ha med hund kan utgjøre negative opplevelser. Det kan også være stor fokus på ulydige hunder som skaper negativ naturopplevelse. Men til tross for negative påvirkning vil ingen av informantene være på tur uten hund.

Tordsson (2010) og Bischoff (2012) beskriver hvordan fenomenologien kan brukes til å forklare ulike situasjoner som kan være vanskelig å sette ord på i friluftslivet. Det kan være opplevelsesøyeblikk eller naturopplevelse. Jeg vil se nærmere på mine resultater opp imot dette perspektivet, fenomenologien.

5.2.1 Persepsjon

Hundens innflytelse ved naturopplevelse persiperes på ulike vis. Den kan persiperes estetisk og visuelt sammen naturen. Den kan også persiperes gjennom følelser som sosial følgesvenn eller som innflyter på sosiale relasjoner med andre mennesker. Den kan også persiperes gjennom et pragmatisk perspektiv, eller gjennom et nytteperspektiv på friluftslivsturer.

Hunden lever i nuet og persiperes av mennesket som den er. Den viser seg fram med sin væremåte. Hunden har ingen baktanker eller fordommer den bærer med seg. I den forstand trengs det ingen kunnskap om vurderinger i sosiale væremåter for å gå med hund på tur.

Hunden viser i denne oppgaven at informantene får skjerpet oppmerksomhet, altså en ekstra varhet i persepsjon med hunden som følgesvenn. I persepsjonen trer hunden fram fra bakgrunnen, og for noen informanter vil fokus på hunden bidra til at alt annet blir oversett. I følge Merleau-Ponty (1994) er dette en fenomenologisk beskrivelse av hvordan fenomener trer frem og viser seg for mennesker, mens bakgrunnen blir uklar. I trening på jakt eller reelle jaktsituasjoner beskriver en informant hvordan all fokus er rettet på hunden. Det er lite annet som blir observert.

Løvoll (2012) peker på ulike former for oppmerksomhet. Oppmerksomt nærvær trer fram når informantene beskriver situasjoner der all oppmerksomhet er rettet på hunden og hva den gjør. Det kan være i en jaktsituasjon eller ved trening av hundespenn. I slike tilfeller er persepsjonen rettet mot oppgaven som skal utføres og alt uvesentlig stenges ute. Dette krever energi og konsentrasjon.

Med hunder på tur, vil fascinert oppmerksomhet være situasjoner der uventede hendelser inntreffer (Løvoll 2012). Informantene beskriver møte med uventet vilt og hundens respons på ulike situasjoner. Persepsjonen er hverken passiv eller aktiv, og uventede situasjoner vil påvirke mennesket der og da. Det kan oppstå følelsesmessige reaksjoner som frykt, undring eller glede som følge av uventede hendelser. Det kan også oppstå endringer i sinnstilstand og humør. Hunden er i dette tilfellet tilstedeværende i situasjonen og er en medvirkende faktor for mennesket.

Kroppen er intensjonell (Merleau-Ponty 1994). Den er i bevegelse mot noe og det innbefatter både nåtid og det som kommer til å skje i fremtiden. En bevegelse som er påbegynt søker å fullføres. De fleste hundeaktiviteter er knyttet til bevegelse av hund og eier. Informantene gjør intensjonelle valg for at hunden skal få utfolde seg og få aktivitet, og underforstått innbefatter det også aktivitet for eieren.

Hele kroppen er med når noe persiperes (Merleau-Ponty 1994). Naturopplevelse involverer hele mennesket og gjennom kroppen er mennesket forankret i verden. Det blir understreket av

informantene at hele spekteret av sanser er involvert ved naturopplevelser. Det blir ramset opp ulike sanser som blir tatt i bruk som syn, lukt, hørsel, balanseorgan og berøringssans. Informantene beskriver sansene en for en, men blir samtidig grepet av at de henger sammen og er vanskelig å skille fra hverandre. Hunden og menneskets sanser sammenliknes med sterkere og svakere sanser. Både likheter og forskjeller skaper undring hos informantene.

Waalder (1993) beskriver hvordan folkehøgskoleelevenes kontakt med hundene, virker positivt inn på naturopplevelse. Prestbakmo (2005) hevder at naturopplevelse er en viktig faktor for kjørerne på langdistanse hundeløp. Mine undersøkelser understøtter at hunden er nært knyttet til naturopplevelse på tur. Det kan være at hunden utgjør en opplevelse i seg selv, ved at den gjør en jobb mennesket følger med på, eller ved at den er premissleverandør for turen.

5.2.2 Mening

Ved enhver tur vil forventninger, oppmerksomhet, formål, modus og intensjon prege den innstilling og de opplevelsene en får (Merleau-Ponty 1994). Å forstå det som oppleves vil være å oppfatte overenstemmelse mellom det en ser og det som er gitt mellom intensjon og utførelse. Ved hundehold kan hunden være med å sette premisser for turen. Formålet og forventningene vil ligge til grunn for hva slags tur det blir. Informantene oppgir at noen ganger ga ikke turen den opplevelsen de forventet. Det kunne være en forestilling om hvor fint det skulle bli, men så ble det mer baks enn forventet og det overskygget opplevelsen. Noen ganger oppgir informantene at det var situasjoner som ga uventede møter med vilt og som ga nye momenter til turen. Informantenes modus eller humør preger situasjonene. De har eksempler både der de blir løftet positivt eller får en negativ opplevelse sammen hunden.

Opplevelse som mening i relasjon til natur er gjerne følelsesmessig preget (Bischoff 2012). Opplevelse med hund på tur kan gi mennesket en følelse av å være en del av noe større, eller få fokus på ens egen eksistens i historisk perspektiv. Informantene beskriver tanker de får når de er sammen med dyr i naturen. Vistads (2011) viser til hvilken effekt turer har på mennesket, og informantene beskriver tilsvarende effekter ved naturopplevelse. Kontemplative verdier kommer fram som viktige ved naturkontakt. Også ved undersøkelser om nordmenns turvaner skårer kontemplative verdier høyt (Wergeland 2011).

Det skapes mening ved å ha med hund på tur for informantene. Det er meningsfylt å ha ansvar og forpliktelse for en hund. Det å gjøre noe for andre og å stille opp for hunden, bidrar

til at livet innehar mening. Mange følelser og tanker undertrykkes til fordel for hundens behov, og hunden er med på å definere hva som er meningsfylt for informantene. Det er mange givende situasjoner men også noen situasjoner som gir negativ opplevelse. For informantene er det likevel ikke noe alternativ å ikke ha hund. Kuhl (2010) fremhever den unike kontakten hundekjørerene kan ha med sine hunder. Informantene fremhever også kontakten mellom hund og eier som noe spesielt, som gir dem mye.

I følge fenomenologien er det levende kroppssubjekt som skaper mening (Bengtsson & Løkken 2004). Fenomenologisk sett er eksistens lik med å uttrykke seg og hver eneste endring i nåværende situasjon, utgjør en forskjell (Thørgersen 2003). En informant fremhever at det må være noe levende å kommunisere med for å få naturopplevelse. Hunder kan utgjøre levende kroppssubjekt og skape mening. Hunden er med å påvirke menneskene. Flere informanter nevner hvordan hunden øver innflytelse på dem. Det kan være i valg underveis på tur eller det kan være stemningen hunden utsondrer som påvirker mennesket. Hunden har evne til å kommunisere med mennesker. Hunden skjønner hva vi peker på og kan se hvor vi peker (Fine & Beck 2010). Dette gjør hunden til et levende kroppssubjekt som mennesket relaterer seg mot.

Øyenkontakt med hunden er med å skape mening for mennesker. Øyenkontakt både mennesker imellom og med dyr skaper kommunikasjon uten ord. Hunden kan også bidra til kommunikasjon mellom mennesker. Informantene nevner at fremmede med hund tar kontakt eller at felles hundeinteresse får mennesker til å tilbringe tid sammen. Kommunikasjon med andre er meningsdanning i følge fenomenologien (Thørgersen 2004).

I følge Csikszentmihalyi (1990) vil de situasjonene som gir lykkefølelse ofte være flytopplevelse. Det er situasjoner som oppleves som meningsfulle. Her inngår formål, besluttsomhet og harmoni som sammen gir mening. Informantene beskriver lykkefølelse ved mange av sine aktiviteter med hund. Hundeaktiviteter fordrer erfaring og innlevelse i situasjonen. Det kan derfor være mange situasjoner med hund som utløser flytopplevelse.

Mine informanter har et lidenskaplig forhold til hunden og den inngår i deres livsverden. Gjennom bevisste og ubevisste valg, er hunden en del av det som opptar dem. Opplevelse fått gjennom hunden som følgesvenn vil føyes inn i informantenes oppfattelse og erfaring og det vil prege deres livsverden.

6 Avslutning

I denne studien er det satt fokus på hunden som følgesvenn på friluftslivsturer. Gjennom intervju om menneskers livsverden har jeg fått tilgang til og gjengitt noen av disse opplevelsene. For å belyse dette tema har jeg satt to hovedproblemstillinger på dagsorden:

- 1) Hva er grunner for at mennesker har med hund på tur?
- 2) Hvilken innflytelse har hunden på naturopplevelse på friluftslivsturer?

Min undersøkelse viser at det er mange grunner for å ha med hund på tur. Jeg har laget tre kategorier for å gruppere disse grunnene. Disse kategoriene er instrumentelle grunner, sosiale grunner og psykologiske grunner:

- Instrumentelle grunner kan knyttes til nytten hunden har for eieren på tur. Det kan innebære å trekke eller bære, finne fugl, gjøre ettersøk på skadet vilt, lydighetstrening, trimme hund og eier, eller det å komme seg ut.
- Sosiale grunner knyttes til hunden når den direkte eller indirekte bidrar til å dekke sosiale behov. Det kan være selskap i hunden, kameratskap, samspill mellom hund og fører eller ved å treffe andre mennesker med hund.
- Psykologiske grunner handler om følelser og stemninger. Hunden kan gi trygghetsfølelse, varsle farer, gi mentalhygiene eller være en oppkvikker på tur. Hunden kan representere noen som er glad for å se deg, noen å klappe på, noe å holde på med eller en forpliktelse.

Hundens innflytelse på naturopplevelse kan uttrykkes fra forskjellige vinkler. Hunden kan bidra med å tilføre både positiv og negativ naturopplevelse til friluftslivsturen. Resultatene fra denne undersøkelsen viser:

- Hunden er i sentrum for naturopplevelse når den gjør en jobb, eller forventes å utføre et arbeid ved bruk av sine sanser. Det kan være i jaktsammenhenger, hundekjøring, gjeting mm.
- Hunden kan utgjøre en estetisk opplevelse i seg selv. Hunden eller hunden sammen naturen kan utgjøre en naturopplevelse.
- Hunden kan også bidra på det sosiale feltet. Den kan være noen å oppleve og dele naturopplevelse med.
- Hvordan informantenene tar hensyn til hunden, gjør den til en premissleverandør for turen. Den er med å avgjøre hvor turen går, når de skal gå tur, hvor lang turen skal være eller turens innhold. Dette legger forutsetningene for naturopplevelse.

- Hunden kan tilføre en ny dimensjon til turen. Det å følge med på hunden og se hva den foretar seg i naturen kan gi naturopplevelse.
- Hunden gjør informantene mer observante. Ved å forholde seg til en hund og ta hensyn til den blir sansene skjerpet og fokuset rettet mot hunden.
- Lite tilrettelegging for hund, store kostnader og uoppdragne hunder kan bidra til å gi negative opplevelser.

Naturopplevelse i friluftslivet er tildels belyst i forskning, men det er et tema som kan studeres mer. Noen spørsmål kan være; hva er naturopplevelse for mennesker, hva legges i begrepet naturopplevelse eller hvilken betydning har naturopplevelse for den enkelte? Videre friluftslivsforskning bør integrere hundens plass i menneskets friluftsliv i større grad enn det hittil har blitt gjort. Det har vært forsket noe på ulike problemstillinger ved sledehunder og hundekjørere, men det har ikke vært forsket noe særlig på hundens betydning i de mange former for friluftsliv som drives med hund for øvrig. I lys av denne studien, kunne det være interessant å utdype ulike faktorer ved å ha med hund på tur.

Det kunne vært utdypet mer om ulike grunner for å ha med hund på tur. Det kunne vært sett på innflytelse og betydningen for mennesket når det gjelder hunder som sosiale faktorer, trygghetsfaktorer ved å ha hund, mentale faktorer ved å ha ansvar for dyr, kommunikasjon med hund eller naturkontakt ved å ha med hund på tur. Det kunne også vært forsket på hundens innflytelse på mennesket på tur. Hvilke valg man tar, hvor går turen, turens innhold eller menneskets observantheit? Naturopplevelse ved å ha med hund på friluftslivsturer kunne også blitt utdypet mer. Strekpunktene i oppsummeringen over kunne vært utgangspunkt for nye studier.

Det kunne vært forsket på temaer knyttet til friluftsliv med hund i fenomenologisk lys. Ulike momenter som kunne vært utdypet er:

- Naturopplevelse som innvirkning og betydning på menneskers livsverden.
- Opplevelse av at gjenstander kan være en forlengelse av kroppen. Eksempler kan være en hundeslede eller ski ved snørekjøring med hund. Hvordan oppleves gjenstander gjennom persepsjon?
- Hvilke innflytelse har hunden for at noe får mening, er det noen situasjoner med hunden som oppleves som meningsfulle og hvorfor?

Litteratur

Bengtsson, J. & Løkken, G.(2004): Maurice Merleau-Ponty: Kroppens verdslighet og verdens kroppslighet. Steinsholt, K. & Løvlie, L.: *Pedagogikkens mange ansikter. Pedagogikkens idehistorie fra antikken til det post-moderne*. Universitetsforlaget, s 556-570

Bischoff, A (2012): «Mellom meg og det andre er der stier...» *En avhandling om stier, mennesker og naturopplevelse*. Doktorgrad ved UMB, Ås

Csikszentmihalyi, M. (1990): *Flow, the psychology of optimal experience*. New York. Harper Perennial

Christian, H., Giles-Corti,B. & Knuiman, M. (2010):I 'm just a-walking the dog. Correlates of regular walking. *Family and Community health 33 (1)*, s 44-52

Cutt, H., Giles-Corti, B., Knuiman, M., Timperio, A. & Bull, F. (2008): Understanding Dog Owner's Increased levels of Physical activity: results from RESIDE. *American Journal of public health 98 (1)*, s 66-69

Fine, A.H. & Beck, A. (2010): Understanding our kinship with animals: input for health care professionals interested in the human/animal bond. Fine, A.H.: *Handbook on animal assisted therapy. Theoretical foundations and guideline for practice*. Academic press is an imprint of Elsevier, s 3-14

Gadamer, H. G. ([1960]1997): *Sanning och metod i urvalg*. Gøteborg, Bokforlaget Diadalos AB

Gurholt, K. P. (2010): Eventyrlig pedagogikk: friluftsliv som dannelsesferd. Steinsholt, K. I & Gurholt, K. P.: *Aktive liv*, Trondheim, tapir akademiske forlag, s 175-204

Gurholt, K. P. (2005): Friluftslivshistorier. Friluftslivets Fellesorganisasjon: *Rapport fra konferansen: Forskning i friluft 2005*, s 145-153

Hoerster, K. D., Mayer, J. A., Sallis, J. F., Pizzi, N., Talley, S., Pichon, L. C. & Butler, D. A. (2010): Dog walking: Its association with physical activity guideline adherence and its correlates. *Preventive medicine 52*, s 33-38

Kaltenborn, B.P. (04.06.2011): Hund er folkehelse. [*Aftenposten*] tilgjengelig: <http://aftenposten.no/meninger/kronikker/article4140754.ece> [21.05.2012]

Kuhl, G. (2011): Human-Sled dog relations: What can we learn from the stories and experiences of Mushers? *Society and Animals 19*, s 22-37

- Kvale, S. og Brinkmann, S. ([2009]2010): *Det kvalitative forskningsintervju*. Oslo, Gyldendal Norsk Forlag
- Kvale, S. (1997): *Den kvalitative forskningsintervjun*. Lund, Studentlitteratur
- Løvoll, H.S. (2012): Opplevelse og læring i natur. *Kognition & Pædagogik* 85, s 64-73
- Løvoll, H.S. & Vittersø, J.(2012): Acting on the edge: High Challenges Facilitates Flow, but Hampers the Experience of Mastery. Poster. Volda University College
- Lyngstad, I.(2012): Halvstrukturert intervju, forelesn. lysark 11/4, 18/4 og 19/4-2012, HINT
- Merleau-Ponty, M. ([1945]1994): *Kroppens fenomenologi*. Oslo, Pax Forlag A/S
- Miljøverndepartementet (2008): *Naturopplevelse, friluftsliv og vår psykiske helse*, Rapport fra det nordiske miljøprosjektet ”Friluftsliv og psykisk helse”, Nordisk Ministerråd
- Nordling, I. (2001): *Djur i Vården*. Seksjonen for vårdforskning vid Sahlgrenska universitetssjukhus
- Owen, C. G., Rudnicka, A. R., McMinn, A., van Sluijs, E. M. F., Griffin, S. J., Cook, D. G. & Whincup, P. H. (2010): Family dog Ownership and levels for physical Activity in childhood: findings from the child heart and health study in England. *American Journal of public health* 100 (9), s 1669-1671
- Reeves, M. J., Rafferty, A. P., Miller, C. E. & Lyon-Callo, S. K. (2011); The impact of dog walking on Leisure-time physical activity: Results from a population-based survey of Michigan Adults. *Journal of Physical Activity and Health* 8, s 436-444
- Prestbakmo, A. (2006): *Toppidrett eller naturromantikk? En studie av idretten og friluftslivets plass I norsk langdistanse hundekjøring*. Masteroppgave ved Norges Idrettshøgskole, Oslo
- Sanders, C. R (2003): Actions speak louder than words: close relationships between humans and nonhuman animals. Berkeley, *Symbolic Interactions* 26 (3), s 405-426
- Sletterød, N. A. (2012): Ansats til en begivenhetsfilosofisk utlegging av opplevelsens fenomenologi og ontologi. Stene, M.: *Opplevelser – innhold, verdi, næring og sted*. Trondheim. Tapir akademisk forlag. s175-210
- St.meld. nr. 39 (2000-2001): *Friluftsliv - Ein veg til høgare livskvalitet*. Miljøverndepartementet
- Sæther, E.(1990): *Erfaringsbasert friluftsliv, naturopplevelse, ansvar for natur*. Hovedfagsoppgave i Kroppsøving. Levanger
- Thørgersen, U. (2004): *Krop og fenomenologi*. Århus, Systime AS
- Tordsson, B. (2010): *Friluftsliv, kultur og samfunn*. Kristiansand, Høgskoleforlaget

Ulleberg, H. P.(2013): Hermeneutikk – sentrale dimensjoner. [NTNU] tilgjengelig

<http://www.sv.ntnu.no/ped/hans.petter.ulleberg/hermeneutikk.htm> [14.02.2013]

Vistad, O. I. (2011): Pilegrim på tunet. Eit essay om turisme, vandring og vertskap. Haugen, M.S & Stræte, E.P: *Rurale brytninger*. Trondheim, Tapir Akademisk forlag, s 276-286

Waalder, R. (1993): *Hundekjøring som naturkontaktsform – forvalteransvar for natur*.

Levanger, Hovedoppgave i kroppsøving

Wells, D. L. (2009): The effects of Animals on Human health and Well-being. *Journal of social issues* 65 (3), s 523-543

Wergeland, I. (2009): *Rapport om befolkningenes friluftslivsvaner*. Friluftslivets

fellesorganisasjon og Direktoratet for Naturforvaltning, Synnovate research reinvented

Vedlegg 1

Aase løken

Sjøvegen 30

7053 Ranheim

24/8-2012

Tlf: 48201373 epost: aaseloeken@hotmail.com

Til hundeklubber, hunde- og tur glade mennesker

Hei

Jeg er mastergradsstudent ved høgskolen i Nord-Trøndelag i faget kroppsøving. Jeg har tenkt til å lage en kvalitativ undersøkelse der jeg intervjuer mennesker som har erfaring med å ha med hund på tur i friluftslivssammenheng. Jeg er interessert i hvorfor hunden er med på tur, og hvilke naturopplevelser det gir å ha med hund på tur.

Jeg søker personer som er glade i å være ute i naturen med hunden sin. Jeg vil gjerne ha et bredt spekter med alt fra daglige lufteturer i nærmiljø, hunden til jaktturet, hunder som trekker eller kløver eller hunden som følgesvenn. Jeg søker personer som har erfaring i å være på tur både med og uten hund. Det er også viktig at personene vil fortelle og meddele erfaringer fra et liv med hund på tur.

Dersom du som får dette brevet kjenner noen som kan være aktuelle, vær snill å sende det til dem. Dersom du selv kjenner at dette er noe du vil stille opp på, så gi meg beskjed. Intervjuene kommer til å finne sted i perioden november til februar.

Det er viktig at du som stiller opp gjør dette frivillig. All datainformasjon om deg som person blir holdt konfidensielt og blir slettet når oppgaven er levert inn. Oppgaven blir meldt inn til personvernombudet og godkjent før den gjennomføres.

Med vennlig hilsen

Aase Løken

Forespørsel om å delta i intervju i forbindelse med et mastergradsprosjekt

Jeg er mastergradsstudent ved høgskolen i Nord-Trøndelag i faget kroppsøving. Jeg skal foreta en kvalitativ undersøkelse der jeg intervjuer mennesker som har erfaring med å ha med hund på tur i friluftslivssammenheng. Jeg er interessert i hvorfor hunden er med på tur, og hvilke naturopplevelser det gir å ha med hund på tur.

Jeg søker 4-6 personer over 18 år som er glade i å være ute i naturen med hunden sin. Jeg vil gjerne ha et bredt spekter med alt fra daglige lufteturer i nærmiljø, hunden til jaktturer, hunder som trekker eller kløver eller hunden som følgesvenn. Jeg søker personer som har erfaring i å være på tur både med og uten hund. Det er også viktig at personene vil fortelle og meddele erfaringer fra et liv med hund på tur.

Jeg vil bruke båndopptaker og gjøre notater underveis i intervjuet. Det vil ta fra 1-2 timer å gjøre et intervju, og samtidig ber jeg om samtykke til å foreta et oppfølgingsintervju dersom dette er fruktbart. Det kan være interessante momenter jeg ønsker å få utdypet eller uklarheter som bør oppklares. Intervjuene kommer til å finne sted i perioden november til februar. Vi blir enige om tid og sted for gjennomføring av intervjuene.

Det er frivillig å være med, og du har mulighet til å trekke deg fra undersøkelsen når som helst uten å måtte gi noen begrunnelse. Dersom du trekker deg vil all informasjon om deg bli slettet. All datainformasjon om deg som person blir holdt konfidensielt, og ingen enkeltpersoner vil kunne gjenkjennes i den ferdige oppgaven. Opplysningene anonymiseres og opptakene slettes når prosjektet er avsluttet 1. juli 2014.

Studien er meldt inn til personvernombudet for forskning, norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste (NSD).

Dersom du samtykker til å delta i denne undersøkelsen, ber jeg om at du skriver under på vedlagt erklæring og returnerer den til meg.

Hvis det er noe du lurer på kan du ringe meg på telefon 48201373 eller sende e-post til aaseloeken@hotmail.com . Du kan også kontakte min veileder Idar Lyngstad ved Høgskolen i Nord-Trøndelag på telefon 74022768 eller e-post idar.lyngstad@hint.no .

Med vennlig hilsen

Aase Løken

Sjøvegen 30

7053 Ranheim

Samtykkeerklæring:

Jeg har mottatt skriftlig informasjon og er villig til å delta i studiet.

Signatur: _____

Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS
NORWEGIAN SOCIAL SCIENCE DATA SERVICES

Harald Hårfagres gate 2
N-5007 Bergen
Norway
Tel: +47-55 58 21 17
Fax: +47-55 58 96 50
nsd@nsd.uib.no
www.nsd.uib.no
Org.nr. 985 321 884

Idar Lyngstad
Avdeling for lærerutdanning
Høgskolen i Nord-Trøndelag
Røstad
7600 LEVANGER

Vår dato: 19.10.2012

Vår ref:31844 / 3 / MSI

Deres dato:

Deres ref:

TILBAKEMELDING PÅ MELDING OM BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER

Vi viser til melding om behandling av personopplysninger, mottatt 17.10.2012. Meldingen gjelder prosjektet:

31844	Naturopplevelse med hund som turvenn
Behandlingsansvarlig	Høgskolen i Nord-Trøndelag, ved institusjonens øverste leder
Daglig ansvarlig	Idar Lyngstad
Student	Aase Løken

Personvernombudet har vurdert prosjektet og finner at behandlingen av personopplysninger er meldepliktig i henhold til personopplysningsloven § 31. Behandlingen tilfredsstiller kravene i personopplysningsloven.

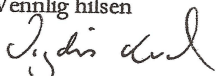
Personvernombudets vurdering forutsetter at prosjektet gjennomføres i tråd med opplysningene gitt i meldeskjemaet, korrespondanse med ombudet, eventuelle kommentarer samt personopplysningsloven og helseregisterloven med forskrifter. Behandlingen av personopplysninger kan settes i gang.

Det gjøres oppmerksom på at det skal gis ny melding dersom behandlingen endres i forhold til de opplysninger som ligger til grunn for personvernombudets vurdering. Endringsmeldinger gis via et eget skjema, http://www.nsd.uib.no/personvern/forsk_stud/skjema.html. Det skal også gis melding etter tre år dersom prosjektet fortsatt pågår. Meldinger skal skje skriftlig til ombudet.

Personvernombudet har lagt ut opplysninger om prosjektet i en offentlig database, <http://pvo.nsd.no/prosjekt>.

Personvernombudet vil ved prosjektets avslutning, 01.07.2014, rette en henvendelse angående status for behandlingen av personopplysninger.

Vennlig hilsen

Vigdis Namtvedt Kvalheim

Marte Sivertsen

Marte Sivertsen tlf: 55 58 33 48
Vedlegg: Prosjektvurdering
Kopi: Aase Løken, Sjøvegen 30, 7053 RANHEIM

Avdelingskontorer / District Offices:

OSLO: NSD, Universitetet i Oslo, Postboks 1055 Blindern, 0316 Oslo. Tel: +47-22 85 52 11. nsd@uio.no
TRONDHEIM: NSD, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, 7491 Trondheim. Tel: +47-73 59 19 07. kyrre.svarva@svt.ntnu.no
TROMSØ: NSD, SVF, Universitetet i Tromsø, 9037 Tromsø. Tel: +47-77 64 43 36. nsdmaa@svt.uio.no

Personvernombudet for forskning

Prosjektvurdering - Kommentar

Prosjektnr: 31844

Formålet er å undersøke hvorfor mennesker har med seg hund på friluftslivsturer. Utvalget omfatter ca. 4 til 8 hundinteresserte.

Ifølge prosjektmeldingen skal det innhentes skriftlig samtykke basert på muntlig og skriftlig informasjon om prosjektet og behandling av personopplysninger. Personvernombudet finner informasjonsskrivet tilfredsstillende utformet i henhold til personopplysningslovens vilkår.

Innsamlede opplysninger registreres på privat pc. Personvernombudet legger til grunn at veileder og student setter seg inn i og etterfølger Høgskolen i Nord-Trøndelag sine interne rutiner for datasikkerhet, spesielt med tanke på bruk av privat pc til oppbevaring av personidentifiserende data. Vi anbefaler at koblingsnøkkelen oppbevares adskilt fra det øvrige datamaterialet.

Prosjektet skal avsluttes 01.07.2014 og innsamlede opplysninger skal da anonymiseres og lydopptak slettes. Anonymisering innebærer at direkte personidentifiserende opplysninger som navn/koblingsnøkkel slettes, og at indirekte personidentifiserende opplysninger (sammenstilling av bakgrunnsopplysninger som f.eks. yrke, alder, kjønn) fjernes eller grovkategoriseres slik at ingen enkeltpersoner kan gjenkjennes i materialet.

INTERVJUGUIDE

Hovedproblemstilling

HVORFOR GÅR FOLK PÅ TUR MED HUND?

HVA GJØR HUNDEN SOM TURVENN MED NATUROPPLEVELSEN DIN?

Tema:

Kartlegge hundeholdet, grunner for å ha med hund på tur

Kartlegge naturopplevelse, naturopplevelse med hund

HVORFOR GÅR FOLK PÅ TUR MED HUND?

Hva slags hund har du?

Hva slags natur ferdes du i?

Hvor ofte går du på tur med hunden?

Hva gjør du på tur? Er dere flere?

Hvilke grunner er det for deg å ha med hund på tur?

Hvilken betydning har hunden som turvenn for deg?

Kan du se for deg at det er en spesiell kontakt mellom deg og hunden? På hvilken måte?

Hvordan ser du på hunden hjemme mot på tur? Ser du annerledes på hunden?

HVA GJØR HUNDEN SOM TURVENN MED NATUROPPLEVELSEN?

Hva er naturopplevelse for deg?

Hvis du skal beskrive naturopplevelse for deg. Hvordan føles det for deg. Hvilke deler av deg er involvert?

Hvilken natur utløser naturopplevelse?

Når får du naturopplevelser på tur, hva utløser disse? Aktiv/passiv...

Er naturopplevelse knyttet til natur? Egne følelser? Fellesskap?

Kan du se for deg at du oppsøker naturopplevelser? På hvilken måte?

Kan du si noe om hva naturopplevelser gir deg?

MED HUND

Fortell om vanlige turer der du har med hund og hvordan det artet seg?

Fortell om litt mer uvanlige tur der du hadde med hund?

Fortell om naturopplevelser i naturen der hunden også har vært med? Hva gir det deg?

Hvordan påvirker hunden turen din?

Hvordan påvirker hunden naturopplevelsen din?

Går det ann å tenke seg at hunden ser, føler, lukter for deg. Eventuelt hvordan? Gi historier eller eksempler.

Går det ann å tenke seg at hunden styrer oppmerksomheten din? På hvilken måte? Distraherende eller positiv agenda.

Går det ann å tenke seg at hunden har en instrumentell nytte for deg? På hvilken måte? Hjelper til å bære, finne veg etc.

Kan du se for deg at ditt humør f.eks stress påvirker hundens oppførsel? På hvilken måte?

Positive opplevelser ved at hunden er med på tur?

Negative opplevelser ved at hunden er med på tur?

Hvordan er det å gå på tur uten hund?

Kan du si noe om forskjellen på naturopplevelse når hunden er med på tur eller ikke?